

Yanj nihánj taj xna'anj che'é nij rasuun tihaan naca Jesucristó rihaan síi cu'naj Juan a

¹ Nihánj me nij rasuun tihaan naca Jesucristó rihaan nij síi 'yaj suun rihaan so', ndaa vaa cataj xna'anj ma'an Diose rihaan so', ne rasuun guun ra'yanj ya vaa güii me nij rasuun yo' ei. Ne Jesucristó ro', so' me síi ca'née se-mozó rihaan síi cu'naj Juan síi nuu 'yaj suun rihaan so', ne dan me se xcaj síi cu'naj Juan cuentá che'é nu' nij rasuun nihánj, qui'yaj Jesucristó ei.

² Ne síi cu'naj Juan me síi ataj xna'anj nihánj rihaan nu' nij yuvii che'é nu' se-nana Diose ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan so', ne rasuun quene'en ma'an so' me nu' nij rasuun nihánj adonj.

³ Ne cavii sa' uxrá nij síi nayaā nana nihánj rihaan tuvi', ne tananj uún ne cavii sa' nij síi a'née sa' nana nihánj, sese ya 'yaj nij so' ndaa vaa taj nana no rihaan yanj nihánj chuguanj. 'O se daj doj quisij ya güii ca'na' nij rasuun yo' ei.

⁴⁻⁵ Dan me se 'unj sij cu'naj Juan me síi 'yaj yanj nihánj, ca'nej 'unj rihaan cunu' chij ya x'ne' nij soj sij man estado Asia sij amán rá ni'yaj man Jesucristó a. Dan me se me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose qui'yaj ndo'o Nimán Diose qui'yaj ndo'o Jesucristó qui'yaj ndo'o se luj che'é nij soj, ne me rá 'unj gaa

xej nimán soj, qui'yaj nij so' adonj. Ne Diose ro', me síi nicun' yaj, ne asij naá nicun' so', ne vaa güii ca'na' so' adonj. Ne Nimán Diose ro', vaa guee inanj, ne chij ya se nucuaj nica' so', ne nicun' so' rihaan xruún Diose chruun xla' rej rii ta'nga' Diose ei. Ne dan me se Jesucristó me síi nata' nana ya rihaan ní', ne so' me síi cunuu i'na' uún asino yaan rihaan cunudan' nij síi cavi' síi cunuu i'na' uún vaa güii, ne uun chij so' rihaan cunudan' nij síi nica' suun rey man rihaan chumij nihánj adonj.

Ne Jesucristó me síi 'ee rá man ní', ne aj tinanii so' man ní' rihaan cacun' tumé ní' gaa cavi' so' a.

⁶ Ne cune' so' man ní' guun ní' síi nica' suun rey ne guun ní' xrej nuu rihaan Rej so' Diose a. Ne ve'é guun chij so' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

⁷ Dan me se ca'na' so' xraá ngaa, ne quene'en cunudan' nij yuvij man so', ne ndaa nij síi qui'yaj sayuun man so' quene'en man so', ne go' cunudan' nij yuvij man rihaan chumij cuxru' nimán nij so', che'é rej quinano ndo'o rá nij so' che'é cacun' tumé nij so' adonj. Veé danj gaa ya ei.

⁸ Ne Diose síi 'nij ra'a man ní' taj:

—'Unj me se ase vaa letrá A ga letrá Z vaa 'unj a. Dan me se veé 'unj nicun' asij rque, ne veé 'unj canicun' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Dan me se veé 'unj nicun' yaj, ne veé 'unj nicun' asij naá, ne vaa güii cuchi' yá 'unj rihaan soj a. Ne 'unj me síi guun nucuaj qui'yaj cunudan' a —taj Diose síi 'nij ra'a man ní' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj vaa Jesucristó gaa curuvi' so' rihaan síi cu'naj Juan a

⁹ 'Uñj s̄ij cu'naj Juan ro', tinúú soj mé 'uñj, ne s̄í ran' sayuun ga soj mé 'uñj, ne s̄í nucuaj nimán rihaan sayuun mej ga soj, ne danj ran' ní' che'é se s̄ij me rá guun chij Diose rihaan chumij nihánj me nu' ní' a. Dan me se yáán 'uñj yo'óo naj tanuun na ya'anj yo'óo cu'naj Patmos, ne yo' me rej ca'neé nii manj che'é se s̄ij nata' se-nana Diose mej ne s̄ij taj xna'anj nana che'é Jesucristó mej a.

¹⁰ Ne 'o güii na'v̄ij ní' rihaan s̄í 'nij ra'a man ní' me se quene'en nimanj rasuun, ne dan me se rej xcoj ro', nucuaj ndo'o ca'mii yo'o so' cunoj, ne daj se uun rá' gaa a'yánj nii chruun a'yánj ro', danj guun raj gaa cunoj se-nana so' adonj.

¹¹ Ne cataj so':

—'Uñj ro', me ya s̄í canicun' asij rque, ne veé 'uñj canicun' nu' cavii nu' ca'anj adonj —taj so' a. Dan me se cataj so'— Cachron so' nana che'é nu' nij rasuun quene'én so' rihaan yanj, ne ca'nej so' rihaan nij s̄í amán rá ni'yaj manj yanj chij chuman' á. Dan me se rihaan nij s̄í man Efeso do', rihaan nij s̄í man Esmirna do', rihaan nij s̄í man Pérgamo do', rihaan nij s̄í man Tiatira do', rihaan nij s̄í man Sardis do', rihaan nij s̄í man Filadelfia do', rihaan nij s̄í man Laodicea do', ca'nej so' yanj yo' á —taj so' cunoj a.

¹² Gaa ne canicaj 'uñj ni'yaj 'uñj man s̄í ca'mii nana dan rihanj, ne quene'enj chij aga' oró mii aga' taj aga' ya'an a.

¹³ Ne tanuun nij aga' taj aga' ya'an ro', quene'enj 'o s̄í nicaj yu'unj man yuvii, ne nuu so' yatzij xcaan, ne 'nij catuun so' merque caxra' anó ndaa rucuaa so' a. Ne merque aga' oró mii me yo' a.

14 Ne raa so' do', yuvé raa so' do', me se catzii ndo'o vaa yo' a. Dan me se ase vaa cachij xráá matzinj catzij do', ase vaa yu've' do', danj vaa raa so' a. Ne rlij rihaan so' ro', ase vaa ya'an vaa yo', chuguun yo' a.

15 Ne tacóó so' ro', ase vaa aga' bronce maree axríj ya'an nii man rque chrúún hornó vaa tacóó so' a. Ne daj se uun rá' unó' cayuj vaj chráá xij ro', danj guun raj cunoj nana ca'mii so' a.

16 Ne ra'a so' rej nuva' so' ro', coro' so' chij yati', ne neê espadá sihaa nu' niha rihaan curihañj tu'va so', ne ase vaa nucuaj ndo'o chuguun güii ro', danj vaa chuguun nu' so' ni'yaj 'unj man so' a.

17 Dan me se gaa quene'én 'unj man so', ne naxrú' 'unj ca'anj quináá 'unj rihaan yo'óó tacóó so', ne ase vaa síi cavi' ro', danj vaa 'unj a. Dan me se cuta' so' ra'a so' rej nuva' so' xráj, ne cataj so':

—Se cuchu'ví' so' ma'. 'Unj ro', me síi táa yaan rihaan cunudanj, ne veé 'unj me síi nocó' xco rihaan cunudanj adonj.

18 Ne síi vaa i'na' mej a. Dan me se cavi' 'unj, tzaj ne cuano nihánj me se vaa i'na' uún 'unj, ne dan me se yo'o gaa i'na' 'unj nu' cavii nu' ca'anj adonj. Ne 'unj ro', me síi no xcúún cataj me síi cavi' ne me síi ca'anj rej man nij síi cavi' adonj.

19 "Che'é dan me cachron so' nana rihaan yanj che'é nu' se vaa quene'én so' nihánj, ne dan me se cachron so' che'é rasuun man cuano, ne cachron so' che'é rasuun ca'na' rej rihaan ní' a.

20 Ne nihánj me se cataj xna'anj 'unj che'é chij nij yati' taj ra'aj ne'én so' do', che'é chij nij aga' oró míi aga' taj aga' ya'an do' a. Dan me se chij nij yati' do', nij aga' taj aga' ya'an do', ma'an nij yuvií amán rá

ni'yaj manj yanj chij nij aman' me nij rasuun yo' a
—taj so' rihanj a.

2

*Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síí amán
rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Efeso a*

¹ Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Efeso á: “Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij nicaj chij yati' ra'a rej nuva' ei. Ne sij vaj sca'núj chij nij aga' oró míí taj aga' ya'an mej ei. Dan me se cunō soj sij ne chuman' Efeso a.

² Aj ne'én 'unj daj 'yaj soj se vaa 'yaj suun uxrá soj ne nucuaj ndo'o vaa nimán soj rihaan sayuun adonj. Ne aj ne'enj se vaa na'vej uxrá rá soj ni'yaj soj man nij síí chi'ii mei. Ne xa' nij síí tiha' yu'unj tu'va rma'an se vaa sij cune' Jesucristó nata' rihaan yuvií che'é so' me nij so', tzaj ne aj nuchruj raa soj che'é nij so', ne aj xcaj soj cuentá se vaa nuveé sij a'mii ya me nij so' a man adonj.

³ Ne nucuaj ndo'o vaa nimán soj rihaan sayuun quiran' soj che'é rej sij noco' manj me soj, ne ne ca'ne' a doj rá soj a ma'.

⁴ Tzaj ne vaa 'o cacun' tumé soj rihanj se vaa asij rque doj me se caráj cochroj ndo'o soj rihanj, tzaj ne yaj me se do' do' ca'ne' rá soj aráj cochroj soj rihanj ei.

⁵ ”Che'é dan nanuj rá soj daj qui'yaj soj gaa ataa ca'anj yanj soj rihanj, ne canicaj nimán soj, ne guun rá soj ndaa vaa guun rá soj asino yaan á. Sese se canicaj nimán soj, ne cuchí' 'unj rihaan soj, ne

ca'nee 'unj se-aga' soj aga' taj aga' ya'an rej nicun' yo' nanj adonj.

⁶ Tzaj ne nihánj me se sa' qui'yaj soj, se vaa na'vej uxrá rá soj ni'yaj soj se vaa 'yaj nij síí nicolaíta, ne veé danj vaa guee, ne na'vej rá ma'anj ni'yaj 'unj se vaa 'yaj nij so' uún ma'.

⁷ Dan me se sese taj yu'uj xréé soj, ne nō xcúún soj cunō soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a. Dan me se rihaan síí 'yaj canaán rihaan nu' sayuun me se rque 'unj chruj man raā chruun qui'yaj gaā i'na' yuvii nu' cavii nu' ca'anj ga Diose chá so', ne chruun yo' ro', nicun' rej sa' ndo'o rej rihaan ma'an Diose ei.” Veé danj síj nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Efeso a —taj so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Esmirna a

⁸ Gaā ne cataj uún so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Esmirna a: “Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj síj nicun' asij rque do', síj canicun' nu' cavii nu' ca'anj do', ne síj cavi' mej, tzaj ne cunuu i'na' ya uún 'unj ei.

⁹ Ne'én 'unj daj vaa sayuun ran' nij soj síj man chuman' Esmirna, ne ne'én 'unj se vaa nique ndo'o soj adonj. Tzaj ne rihaan Diose me se síí ru'vee me ya soj ei. Ne vaa nij síí tu'va rma'an taj se vaa yuvii israelitá me nij so', tzaj ne nuveé síj israelitá me ya nij so' ma'. Maan síj tucu'yón se-nana Satanás me

nij so' nanj á. Ne ne'én 'unj se vaa a'mii nij so' nana nij che'é soj ei.

¹⁰ "Tzaj ne a doj se cuchu'vi' soj che'é sayuun quiran' soj ma'. Dan me se síi chree ro', me se caxrii so' taga' man ta'aj soj, che'é rej cuchu'vi' soj ne tanáj soj tucuáán sa' ei. Ne chi' güii quiran' soj sayuun danj chuguanj. Dan me se nda' se ticavi' nii man soj, tzaj ne yo'o canoco' soj manj, ne vaa güii rque 'unj 'o cachriin cunuû raq soj, che'é rej sij gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose guun soj ei.

¹¹ Dan me se sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cunō soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a. Dan me se se quiran' síi qui'yaj canaán yo' sayuun asa' cavi' uún nij síi tumé cacun' a ma'." Veé danj síj nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Esmirna a —taj uún so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Pérgamo a

¹² Gaa ne cataj uún so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Pérgamo a: “Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij nicaj neê espadá sihaa nu' niha rihaan rihaan soj sij ne chuman' Pérgamo a.

¹³ Ne'én 'unj rej ne nij soj, se vaa uun chij ndo'o Satanás rej yo' ei. Tzaj ne yo'o noco' soj manj, ne ne tanáj xco soj se-tucuanj 'unj ma'. Dan me se vaa síi cu'naj Antipas síi yo'o nata' rihaan yuviij che'é 'unj, ne nda' se ticavi' nii man so' rej ne soj rej ne

ma'an Satanás, tzaj ne ne ca'ne' rá soj ga se-nanaj ma'.

¹⁴ Tzaj ne vaa doj cacun' tumé soj rihanj, se vaa maan sca'núj soj 'nij síí noco' se-nana síí cu'naj Balaam síí tucu'yón rihaan síí cu'naj Balac se vaa ca'nej so' tucuaán chi'ii nimán nij síí israelitá se vaa cha nij síí israelitá rasuun rque nii rihaan nij ya'anj cacój nij tuvī' Balac ne qui'yaj nij so' cacun' ga chana, ne dan me se quiri' nij síí israelitá rihaan Diose, qui'yaj cacun' yo' ei.

¹⁵ Ne tananj uún, ne man ta'aj nij síí nicaj se-tucuanj nij síí nicolaíta sca'núj soj uún ei. Dan me se nachrí' 'unj ni'yaj 'unj tucuaán yo' ei.

¹⁶ "Che'é dan canicaj nimán soj, tanáj soj chrej chi'ii yo' ei. Se taj, ne ra'yanj cuchī' 'unj rihaan soj, ne nicaj 'unj neé espadá nuu tu'vaj cunu' 'unj ga nij soj adonj.

¹⁷ Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cuno soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a. Rihaan síí 'yaj canaán ro', rque 'unj se cu'naj maná se 'nij yuve cha so', ne caxrii 'unj 'o yahij catzii ston so', ne quino naca 'o se-chuvii yo'o so' nicaj síí qui'yaj canaán, ne dan me se taj a 'ó síí ca'vee nayaá nana yo' a ma'. Maan se orún' síí nicaj yahij catzii yo' me síí quene'en me taj yo' nanj adonj." Veé danj síj nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Pérgamo a —taj so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Tiatira a

¹⁸ Ga ne cataj uún so' rihanj a:

—Gaa ne cachron so' nana nihánj ne ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Tiatira a: “Dan me se nana nihánj me nana ca'mii 'unj ta'nij Diose cunō soj, ne 'unj ro', ase vaa ya'an vaa rlij rihanj, ne ase vaa aga' bronce maree vaa tacój a.

¹⁹ Ne'én 'unj daj 'yaj nij soj se vaa 'ee rá soj tinúú soj ne yo'o amán rá soj ni'yaj soj manj ne 'yaj suun soj che'é tinúú soj ne yo'o nucuaj vaa nimán soj rihaan sayuun a. Dan me se doj a 'yaj suun soj yaj adonj. Gaa guun che'e soj canoco' soj manj me se doj doj 'yaj suun soj nda' rá se 'yaj soj yaj ei.

²⁰ Tzaj ne vaa cacun' tumé soj rihanj se vaa a'vej rá soj cayáán chana cu'naj Jezabel ga soj a. Ne no' me ní taj se vaa chana nata' se-nana Diose me no', ne tucu'yón no' man yuvii, ne tiha' yu'unj no' man nij sí 'yaj suun rihaan ma'anj ei. Ndaa síj, gaa ne 'yaj nij so' cacun' ga chana ne chá nij so' rasuun rqué nii rihaan ya'anj cacój nii uún adonj.

²¹ Ne ca'ne' raj cachén doj güii che'é rej guun raj se vaa canicaj nimán no' ne tanáj no' chrej chi'ii ne canoco' no' chrej sa' adonj. Tzaj ne na'vej rá no' canicaj rá no' ne tanáj no' se chi'ii 'yaj no' ma'.

²² Che'é dan nihánj me se quiri'ij 'unj man no' rihaan chruun camá, ne nij sí qui'yaj cacun' ga no' ro', quiran' uxrá nij so' sayuun, qui'yáj adonj. Danj quiran' nij so' sese se canicaj nimán nij so' ne se tanáj xcō nij so' se vaa 'yaj nij so' ga no' ei.

²³ Ne yo'o cavi' ta'ní chana yo', qui'yáj, gaa ne quene'en cunudanj nij sí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' se vaa 'unj me sí acaj ndo'o cuentá daj vaa raá yuvii do', daj vaa nimán yuvii do', ne

naru'vee 'uñj rihaan 'o 'o nij soj che'é se vaa 'yaj 'o 'o nij soj chuguanj.

²⁴ Ne nihánj me se ca'mij 'uñj rihaan yo'ó nij soj sij man chuman' Tiatira sij ne noco' tucuáán chí'ij yo' a. 'O se tucuáán sca' yuve ndo'o me tucuáán noco' yo'ó nij so', rá ma'an nij so', tzaj ne se-tucuanj Satanás me yo' rihaan soj, ne ne nari' soj tucuáán yo' a ma'. Dan me se taj che'é cuta' 'uñj doj suun xráá soj a ma'.

²⁵ Maan se yo'o noco' soj tucuáán nicaj soj ndaa se quisij güii cuchi' 'uñj rihaan soj ei.

²⁶ Ne síi 'yaj canaán yo'o 'yaj suun suun ca'né 'uñj rihaan ndaa se cuchi' 'uñj rihaan soj ro', guun chij so' rihaan nij chuman' na'vej rá canoco' manj, qui'yáj adonj.

²⁷ Ne nicaj so' vará aga' hierró, ne tumé so' man nij so', ne dan me se ndaa rá se vaa 'yaj nii gaa uxra' nii xruj ro', danj gaa qui'yáj síi guun chij yo' chuguanj.

²⁸ Dan me se ase vaa guun chij ma'anj qui'yáj Réj Diose ro', danj gaa guun chij so', ne rque 'uñj yati' xta'ngaa urihanj rej nichrun' rá ranga' rihaan so' adonj.

²⁹ Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cunō soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síi amán rá ni'yáj manj ne 'o 'o chuman' a.” Veé danj sij nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yáj manj ne chuman' Tiatira a —taj so' rihanj a.

3

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síi amán

rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Sardis a

¹ Gaa ne cataj uún so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Sardis a: “Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij nicaj Nimán Diose do', chij nij yati' do', rihaan soj sij man chuman' Sardis, ne Nimán Diose ro', vaa guee so', ne chij ya se nucuaj nicaj so' a. Ne'én 'unj daj 'yaj nij soj, ne dan me se síí vaa i'na' ya nimán me soj, rá yuvij, tzaj ne ase vaa síí cavi' nimán vaa soj rihanj nanj adonj.

² Dan me se narij soj nej rihaan soj ruguanj. Tumé soj man ma'an soj, ne ca'nej soj se nucuaj nimán tinúú soj nij síí daj doj cavi' nimán á. 'O se xcaj 'unj cuentá se vaa nu' se 'yaj soj, nuveé se aran' rá Diose me nij yo' ma'. Tadó soj ei.

³ “Che'é dan nanuj rá soj nana tucu'yón nii man soj do', nana cuno soj do', ne yo'o qui'yaj soj ndaa vaa taj nana yo', ne canicaj nimán soj canoco' soj chrej sa' ei. Sese se tumé soj man soj, ne ase vaa 'na' síí ituu ro', danj gaa cuchij rihaan nij soj, ne se quene'en uxrá soj me orá me cuchij rihaan soj man adonj.

⁴ Tzaj ne man ta'aj tuvi' soj sij man chuman' Sardis ne qui'yaj cacun' mei. Ne che'é dan ase vaa síí nuu yatzíj naruvii ro', danj vaa nij so' cuano rihanj chuguanj. Ne nij so' ro', vaa güii cunuû nij so' yatzíj catzii, ne cachee nij so' gaj adonj. 'O se no xcúún nij so' qui'yaj nij so' danj adonj.

⁵ Dan me se cunudanj nij síí 'yaj canaán ro', vaa güii rque nii yatzíj catzii cunuû so', ne daj chihaa mój se tirí' 'unj se-chuvii so' no rihaan yanj no

se-chuvii nij síi gaa i'na' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ma'. Ne nata' 'unj rihaan Réj Diose, rihaan nij se-mozó so' do', se vaa me nij so' síi noco' manj adonj.

⁶ Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cunō soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a.” Veé danj síj nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Sardis a —taj so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Filadelfia a

⁷ Gaa ne cataj uún so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Filadelfia a: “Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij vaa sa' inanj sij ca'née ya Diose rihaan chumii cunō soj a. Ne 'unj ro', me síi uun chij ndo'o ndaa vaa guun chij síi cu'naj David gaa naá adonj. Dan me se sese ca'núj 'unj ta'yaa, ne taj síi quisij naráán ta'yaa yo' ma'. Ne sese caráán 'unj ta'yaa, ne taj síi quisij ca'nuu uún ta'yaa yo' ma'.

⁸ Dan me se aj ne'én 'unj daj 'yaj nij soj a. Ne nihánj me se xcaj soj cuentá se vaa aj ca'núj 'unj ta'yaa rej rihaan soj, ne taj síi quisij naráán ta'yaa yo' ma'. Ne nij soj me se nda' se nuveé sij nucuaj ndo'o nimán me soj, tzaj ne yo'o 'yaj soj se-nanaj, ne ne cataj soj se vaa nuveé sij noco' manj me soj ma'. Yo'o taj soj se vaa sij noco' manj me soj adonj.

⁹ Ne vaa nij síi tu'va rma'an se vaa sij israelitá me nij so', tzaj ne nuveé sij israelitá ya me nij so' ma'. Maan se síi ne me nij so', ne síi tucu'yón

se-nanā Satanás me uún nij so' ei. Dan me se nagōj man nij so' rihaan soj, ne cuchī' nij so' rihaan soj, ne canicun' ruj nij so' rihaan soj, ne quene'en nij so' se vaa sġ cunuu 'eē raj man me soj adōnj.

¹⁰ Che'é se aġ qui'yaj soj nu' se-nanaj nana taj se vaa nō xcúún soj gaa nucuaj nimán soj rihaan sayuun ro', che'é dan tġnanii 'unġ man soj rihaan sayuun ca'na' rihaan nu' chumiġ nihánġ vaa güii, asa' xcaġ 'unġ cuentá daġ vaa nimán cunudaġ nij yuviġ man rihaan chumiġ adōnj.

¹¹ ”Dan me se daġ doġ cuchġj rihaan soj chuguaġnj. Niġcaġ raan soj tucuáán niġcaġ soj, gaa ne se ca'vee ca'neē nii cachriin cunuŭ raā soj cachriin qui'yaj canaán soj rihaan soj ei.

¹² Ne síi qui'yaj canaán ro', me se ase vaa 'o chraan xcaān nicun' tacóo nuvií nocōo rej na'víġ yuviġ rihaan Diose ro', daġnj gaa so' rihanġ, qui'yáġ, ne se curihaġnj uún so' rej né 'unġ ma'. Ne rihaan so' ro', cachron 'unġ va'nuiġ nana, ne dan me se cachron 'unġ se-chuviġ Diose síi nocō' 'unġ, ne cachron 'unġ se-chuviġ chuman' ne Diose nocō' 'unġ chuman' cu'naj chuman' Jerusalén chuman' naca nanġ rihaan chumiġ nihánġ, ne cachron 'unġ se-chuviġ ma'anġ nana naca ya cachron 'unġ rihaan so' adōnj.

¹³ Sese taj yu'uj xréé soj, ne nō xcúún soj cunō soj nana nihánġ nana taj xna'anġ Nimán Diose rihaan nij síi amán rá ni'yaj manġ ne 'o 'o chuman' a.” Veé daġnj síġ nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manġ ne chuman' Filadelfia a —taj so' rihanġ a.

Nana nihánġ me nana ca'anġ rihaan nij síi amán

rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Laodicea a

14 Gaa ne cataj uún so' rihanj:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Laodicea a: “Dan me se nana nihánj me nana ca'mii 'unj sij qui'yaj nu' nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj a. Dan me se 'unj me síí nata' ya se-nana Diose rihaan soj ndaa vaa me rá Diose qui'yáj, ne 'unj me síí qui'yaj nu' se man rihaan chumii nihánj ei. Ne qui'yáj nu' se vaa me rá Diose qui'yáj ei.

15 Dan me se ne'enj nu' se vaa 'yaj soj, ne nuveé se acoj ne nuveé se ya'aan me soj mei. Ca'vee doj a sese guun soj se acoj inanj ni', ase se ya'aan inanj ni' a.

16 Dan me se che'é se ase vaa na guun vaa soj ne nuveé se acoj nuveé se ya'aan nuveé me soj, ne che'é dan ne se uun soj rihanj ma'. Dan me se maan che'é se danj vaa soj ro', che'é dan ticamanj man soj rihaan yo'óo nanj adonj.

17 Dan me se taj soj se vaa ru'vee inanj soj, ne taj vaj a doj rasuun ne achiin rihaan soj, rá soj a. Tzaj ne ne ne'en soj sese ase vaa síí nique ndo'o vaa soj, ne ase vaa síí achiin caridad rihaan vaa soj, ne ase vaa tuchrii vaa soj, ne ase vaa síí canj nuvi' sagan' ro', vaa nu' soj nanj adonj.

18 ”Che'é dan narquej rej nucuaj man soj se vaa quiraan soj aga' oró mii rihanj aga' cachén ya'an ne cunuu sa' inanj, gaa ne ca'vee cunuu ru'vee ya ya soj rihanj ei. Ne quiraan soj yatzij catzii rihanj, ne ca'vee cunuú soj, ne se quene'en yuvij se vaa nuvi' sagan' soj ne se guun na'aj soj se vaa nuvi' sagan' soj ma'. Ne quiraan soj rmedió sa' rihanj,

ne caxrii soj rlii rihaan soj, gaa ne ca'vee quene'en soj, ne xcaj sa' soj cuentá ei.

¹⁹ Dan me se 'un̄j ro', taj xna'an̄j 'un̄j rihaan nu' nij sí 'ee raj man daj qui'yaj nij so', ne qui'yáj sayuun man nij so' sese se cuno nij so' rihan̄j chuguan̄j. Che'é dan guun niha' rá soj cuno soj rihan̄j, ne canicaj nimán soj canoco' soj chrej sa' doj á.

²⁰ Nihánj me se ase vaa 'o sí nicun' ta'yaa ne tica'mii ta'yaa ro', vaa 'un̄j a. Ne sese vaa yo'o so' cuno se-nan̄aj, ne sese ca'nuu so' ta'yaa, ne catuu 'un̄j rihaan so', ne chaj chraa ga so', ne so' cha chraa ga 'un̄j, ne ve'é qui'yaj núj ei.

²¹ Ne sí qui'yaj canaán ro', cayáán so' rihaan xrúun 'un̄j chruun xlá sa' ga 'un̄j, ne guun chij so' gaj, qui'yáj, ndaa vaa qui'yaj Réj Diose gaj ei. Dan me se gaa qui'yaj canaán ma'an̄j, ne cayáán 'un̄j rihaan xrúun Réj Diose chruun xlá sa' ga so', ne guun chij 'un̄j ga so', qui'yaj so' chuguan̄j.

²² Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúun soj cuno soj nana nihánj nana taj xna'an̄j Nimán Diose rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o nij chuman' adon̄j.” Veé danj síj nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Laodicea a —taj so' rihan̄j a.

4

Nana nihánj taj xna'an̄j se vaa quene'en Juan ma'an̄j chruun xlá sa' rej uun chij Diose a

¹ Quisíj ca'mii so' nu' nana dan, gaa ne quene'én 'un̄j 'o ta'yaa taj ya'núj rej xta' a. Gaa ne cuno 'un̄j ca'mii uún sí ca'mii asino yaan rihan̄j, ne se-nana

so' ro', daj se uun rá' unó' a'yánj nii chruun a'yánj ro', danj guun raj gaa cunoj se-nānā so' a. Ne cataj so' rihanj a:

—Cavij so' ca'na' so' nihánj, gaa ne tihanj rihaan so' nu' se vaa guun rej rihaan so' á —taj so' rihanj a.

² Ne ra'yánj quene'en nimanj rasuun, ne quene'enj chruun xlá sa' ndo'o rej xta', ne vaa síi taj chruun xlá yo' síi uun chij ndo'o,

³ ne ase vaa yahij jaspe do', ase vaa yahij cor-nalina do', danj vaa so' curuvi' so' a. Ne ase vaa xcuáá cu'lúú ro', danj vaa nu' anicaj chruun xlá sa' yo', ve'é chuguun yo', ne ase vaa chuguun yahij esmeralda ro', danj vaa chuguun yo' a.

⁴ Ne nu' anicaj chruun xlá sa' yo' ro', nicun' yo'ó ico ca'anj chruun xlá sa', ne taj ico ca'anj síi uun chij rihaan nij chruun xlá sa' yo', ne nuu nij síi uun chij yatzíj catzii, ne nuu raá nij so' cachriin aga' oró míi a.

⁵ Ne rej nicun' chruun xlá nicun' tanuu tuvi' me se raan ndo'o, ne cariin ndo'o, ne caguáj ndo'o tu'vii a. Ne chij aga' chuguun táá ya'an ro', nicun' rihaan chruun xlá sa', ne chij aga' chuguun yo' ro', me Nimán Diose síi guee inanj síi nicaj chij ya se nucuaj a.

⁶ Ne rej rihaan chruun xlá sa' yo' ro', nuu 'o na ya'anj, tzaj ne nuveé na ya me yo' ma'. Maan scuraan inanj me yo', ne ase vaa yahij cristal danj vaa yo' a.

Ne nu' anicaj chruun xlá sa' yo' ne tanuu yo'ó nij chruun xlá me se nicun' ca'anj xcuu, ne nu' anicaj man nij xcuu mán rlij rihaan nij xo' a.

7 Ne yo'o xcuu ro', ase vaa chuvaā vaa xo' a. Ne xcuu vij ro', ase vaa scúj le'ej vaa xo' a. Ne xcuu va'nuj ro', ase vaa rihaan snó'o vaa rihaan xo' a. Ne xcuu ca'anj ro', ase vaa xtaa vaj rej xtá' vaa xo' a.

8 Ne vaa vatan' scachee 'o 'o nij xo' taj xráá nij xo', ne ase vaa scachee xtâj vaa scachee nij xo' yo' a. Ne nu' xráá xo' nu' rque xo' nu' mán rlij rihaan xo' adonj. Ne nuvii nigan' me se ne a'ne' rá nij xo' ga suun taj: “Sij guee ndo'o me Diose sí 'nij ra'a man ní' sí uun nucuaj 'yaj cunudanj a. Ne so' me sí nicun' yaj, ne asij naá nicun' so', ne vaa güii cuchí' so' rihaan chumii a”, taj ca'anj nij xcuu yo' a.

9 Ne gaa ca'mii sa' nij xcuu che'é Diose sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' sí cayáán nu' cavii nu' ca'anj, ne gaa nago' nij xo' graciá rihaan so',

10 ne canicun' ruj ico ca'anj nij sí uun chij yo' rihaan sí taj rihaan chruun xlá sa' yo', ne quina'víj nij so' rihaan so', che'é rej me so' sí cayáán nu' cavii nu' ca'anj, ne tagüéj nij so' cachriin nuu raa nij so' rej rihaan chruun xlá sa' yo' a. Gaa ne cataj nij so':

11 —No xcúún ndo'o so' Diose sij 'nij ra'a man núj ca'mii sa' núj che'é so' ne guun chij ndo'o so' á. 'O se so' me sí qui'yaj cunudanj rasuun, ne maan che'é se guun rá so' cumān nij rasuun yo' ro', che'é dan guun cunudanj nij rasuun, qui'yáá so' adonj —taj ico ca'anj nij sí uun chij yo' rihaan Diose a.

5

Nana nihánj taj xna'anj che'é yanj do', che'é matzinj le'ej no xcúún nuxra'yanj do' a

¹ Ne rej nuva' sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' ro', quene'enj 'o' yanj, ne no nana nu' rej rque yanj nu' rej xraj yanj nu' a. Ne no chij selló yánj tu'va yanj yo', ne aráán selló yo' nu' anicaj tu'va yanj yo' a.

² Gaa ne quene'én 'unj yo'o se-mozó Diose sí nucuaj ndo'o, ne nucuaj ndo'o xná'anj so', cataj so', ne:

—Me sí no xcuún ca'nee nij selló no aráán tu'va yanj ne nuxra' so' yanj ga —taj so', xná'anj so' a.

³ Ne taj vaj a 'ó sí ne rej xta' do', sí ne rihaan chumij do', sí ne rej rque chumij do', guun nucuaj nuxra' yanj ne ni'yaj so' yanj yo' a ma'.

⁴ Che'é dan ta'vee uxraj che'é se ne nari' nii man a 'ó sí ni'yanj nimán nuxra' yanj yo' ni'yaj man yanj yo' a man adonj.

⁵ Gaa ne yo'o tuvi' nij sí uun chij cataj rihanj a:

—Se ta'vee so' ma'. Xcaj so' cuentá, ne aj qui'yaj canaán sí chuvaá ta'níi ta'nij si'no sí cu'naj Judá sí cayáán gaa naá, ne yo'o ta'níi ta'nij si'no David me uún so', ne che'é dan ca'vee ca'nee so' chij nij selló no tu'va yanj ne nuxra' so' yanj yo' nanj adonj —taj so' rihanj a.

⁶ Gaa ne quene'én 'unj se vaa tanuu nij chruun xlá sa' do', tanuu ca'anj nij xcuu do', tanuu nij sí uun chij do', nicun' 'o' matzinj le'ej, ne matzinj aj ticavi' nii man asij rque me yo' a. Ne chij cúu taj raá xo', ne chij nij rlij rihaan xo', ne nij rlij rihaan xo' ro', nij yo' me Nimán Diose sí guee inanj sí nicaj chij ya se nucuaj sí aj ca'neé Diose rihaan nu' chumij a.

⁷ Dan me se cuchi' xo' rihaan sí taj rihaan chruun xlá sa' yo', ne quita'aa xo' yanj oro' ra'a sí taj rihaan chruun xlá rej nuva' so' a.

⁸ Ne gaa quita'aa xo' yanj, ne canicun' ruj ca'anj nij xcuu do', icō ca'anj nij sít uun chij do', rihaan matzinj le'ej yo' a. Ne nicaj 'o 'o nij so' ya'anj sa' do', co'oo aga' oró mii caraa squíí xlá rque do', ne squíí xlá yo' ro', me nij nana achíín ni'yaj nij sít sa' noco' man Diose rihaan ma'an Diose a.

⁹ Gaa ne achráá nij so' chra' naca rihaan matzinj le'ej, cataj nij so', ne:

—No xcúún so' nicaj so' yanj ne ca'nee so' selló yánj aráán no tu'va yanj yo' á. 'O se ticavi' nii mán so', ne dan me se nicaj so' ton mán so' quiránj so' man 'o 'o nij yuvii man rihaan chumii nihánj, ne dan me se quiránj so' man nij yuvii a'mii nu' yo'ó xna'anj, ne quiránj so' man nij yuvii man daj a chuman' man daj a yo'óo noco do', quiránj so' che'é Diose á.

¹⁰ Gaa ne guun chij Diose rihaan nij so', qui'yáá so', ne guun nij so' xrej nuu rihaan Diose, qui'yáá so', ne vaa güii guun chij nij so' rihaan chumii adonj —taj chra' achráá nij so' a.

¹¹ Gaa ne quene'en uún 'unj, ne cunó 'unj se-nana que'ee mii mii se-mozó Diose nicun' nu' anicaj chruun xlá sa' do', nij xcuu do', nij sít uun chij do' a.

¹² Ne nucuaj ndo'o ca'mii nij se-mozó Diose yo', cataj nij so' a:

—No xcúún ndo'o matzinj le'ej ticavi' nii man guun nucuaj ndo'o so' do', nicaj so' nu' rasuun sa' do', cavii ndo'o raaj so' do', ca'mii sa' taran' ní' che'é so' do', guun chij ndo'o so' do' adonj —taj nij se-mozó Diose ni'yaj nij so' matzinj le'ej yo' a.

¹³ Gaa ne cunó 'unj se vaa ca'mii cunudanj nij rasuun qui'yaj Diose rasuun man rej xta' do',

rasuun man rihaan chumii do', rasuun man rque chumii do', rasuun man rihaan na ya'anj do', rasuun man rque na ya'anj do' a. Ne cataj nij rasuun:

—Rihaan sí taj rihaan chruun xlá sa' do', rihaan matzinj le'ej do', ca'mii sa' taran' ní' nu' cavii nu' ca'anj, ne guun chij roj so' nu' cavii nu' ca'anj ei —taj cunudanj nij rasuun a.

¹⁴ Gaa ne:

—Veé danj gaa ya ei —taj ca'anj nij xcuu yo' a.

Gaa ne canicun' ruj nij sí uun chij, ne na'vúj nij so' rihaan Diose a.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'néj matzinj le'ej chij nij selló yánj caráán tu'va yanj yo' a

¹ Gaa ne quene'én 'unj se vaa ca'néj matzinj le'ej yo' yo'o tuvi' nij chij selló caráán tu'va yanj libró yo', gaa ne cunoj ca'mii yo'o tuvi' ca'anj nij xcuu, ne ase uun rá' gaa aguáj tu'vii ro', danj guun raj gaa ca'mii xo' a. Ne:

—Cuvá' so' ni'yaj so' ei —taj xcuu yo' a.

² Gaa ne quene'én 'unj se vaa cavii 'o cuayó catzii, ne sí taj xráá cuayó yo' ro', nicaj so' curuvej, ne rqué nii cachriin cunuû raá so' man so', ne sij 'yaj canaán ndo'o me so', ne cavii so' qui'yaj canaán so' a.

³ Ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló vij no' tu'va yanj yo', ne cunó 'unj ca'mii xcuu vij a. Ne xcuu vij cataj:

—Cuvá' so' ni'yaj so' ei —taj xo' a.

⁴ Gaa ne cavii yo'ó cuayó, ne cuayó marce me xo' a. Gaa ne ca'ne' nii suun rihaan sí taj xráá cuayó

yo' se vaa quisij cayáán dínj yuvij rihaan chumij, qui'yaj so', ne ticavi' ndo'o yuvij tuvi' yuvij, qui'yaj so' a. Ne rqué nii 'o neê espadá xij rihaan so' a.

⁵ Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló va'nuj, gaa ne cunoj ca'mii xcuu va'nuj a. Ne cataj xo':

—Cuvá' so' nī'yaj so' ei —taj xo' a.

Gaa ne quene'enj se vaa cavii cuayó maruu, ne síí taj xráá cuayó ro', 'nij ra'a so' aga' romaná aga' a'néé ta'nga' nij rasuun a.

⁶ Gaa ne cunó 'unj nana cavii rej tanuu ca'anj nij xcuu, ne nana yo' cataj:

—Nu' sa'anj 'yaj canaán yuvij rque 'o güii ro', nu' yo' me quino vij kiló 'núú trigó do', vatan' kiló 'núú cebada do', qui'yáá so' á. Tzaj ne se tiri' so' casté chá do', na vinó do' ma' —taj nana yo' a.

⁷ Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej yo' selló ca'anj no tu'va yanj me se cunó 'unj ca'mii xcuu ca'anj yo' a. Ne cataj xo':

—Cuvá' so' nī'yaj so' ei —taj xo' a.

⁸ Gaa ne quene'én 'unj, ne dan me se cavii cuayó daj, ne síí taj xráá cuayó daj ro', ta'naj 'yaj avi' yuvij cu'naj so', ne rej xco so' ro', noco' rej ca'anj nij síí cavi' a. Gaa ne ca'ne' nii suun rihaan roj so' se vaa guun chij roj so' rihaan 'o ta'aj nij yuvij man rihaan chumij, ne nīcaj roj so' neê espadá nīcaj roj so' x'naa na'aan rque nīcaj roj so' chi'ii yuvaa nīcaj roj so' xcuu quij nīcaj roj so', ticavi' roj so' man nij yuvij yo' a.

⁹ Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló 'un' no tu'va yanj yo', ne quene'én 'unj rej rque mesá altar, ne rque mesá altar me se naj nij nimán nij síí cavi' che'é se-nana Diose che'é yan nata' nij so' nana ya rihaan yuvij a.

10 Ne nucuaj ndo'o aguáj nij so', cataj nij so', ne:

—Ndaa me güii ca'ne' so' cacun' che'é nij síi man rihaan chumi, ne qui'yáá so' sayuun man nij so' che'é ton cayanj man núj qui'yaj nij so' ga. 'O se so' me síi vaa sa' inanj, ne síi uun chij ya rihaan núj mé so' á —taj nij nimán, aguáj nij so' a.

11 Gaa ne rqué nii yatzíj xcaan catzii rihaan 'o 'o nij so', gaa ne cataj xna'anj nii rihaan nij so' se vaa gaa inaj nimán nij so' doj ndaa se quisij cavi' nu' nij tinúú nij so' síi 'yaj suun ga nij so' síi cavi' ndaa vaa cavi' ma'an nij so' a.

12 Gaa ne quene'én 'unj se vaa ca'néj matzinj le'ej yo' selló vatan' no tu'va yanj yo', gaa ne cachén ndo'o yuún, ne guun maruu rihaan güii, ne nda' rá se vaa maruu yatzíj maruu ro', danj vaa güii a. Ne ase vaa ton ro', danj vaa rihaan yavii a.

13 Ne cayuu nij yati' man xta' rihaan yo'óó, ne nda' rá se vaa ayuu chruj higó rihaan yo'óó gaa o' nana yuvaa raá chruun man chruj higó ne tinasqui' ndo'o nana raá chruun yo' ro', danj vaa ayuu yati' a.

14 Ne quixra' rej xta', ne ase vaa yanj gaa nacué nii yanj ro', danj guun rej xta' yo' a. Ne nasqui' nu' quij nu' yo'óó taj rihaan na ya'anj do' a.

15 Gaa ne dan me se nij síi nicaj suun do', nij síi sa' do', nij síi uun chij rihaan tanuu do', nij síi ru'vee do', nij síi nucuaj do', nu' nij mozó do', nu' nij síi ne uun mozó do', catúj yuvej nij so' rque yu'uj yuvej do', rque nij yuvej naj quij do' a.

16 Gaa ne cataj nij so' rihaan nij quij rihaan nij yuvej rihaan:

—Cayuu nij soj xraá núj, ne caxrii yuve soj man núj, ne se gaa nanj quene'en síj taj rihaan chruun xlá sa' yo' man núj, ne se caxríj yuvaa matzinj le'ej yo' man núj ruguanj.

¹⁷ 'O se aj quisíj güii guee güii caxrii yuvaa roj so' man núj, ne se quisíj rá núj canicun' núj a ma' —taj nij so' rihaan quij do', rihaan yuvej do' a.

7

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij síj israelitá cata' ta'nga' caan rihaan che'é Diose a

¹ Veé dan, gaa ne quene'én 'unj ca'anj se-mozó Diose nicun' ca'anj nij scúj chumii nihánj, ne caráán nij so' chrej rihaan ca'anj nij nana avii rihaan chumii, se cavii nij nana rihaan yo'óo rihaan na ya'anj rihaan a doj chruun rihaan a.

² Ne ca'anj nij se-mozó Diose ro', aj ca'ne' Diose suun rihaan nij so' qui'yaj nij so' sayuun man yo'óo do', man na ya'anj do' a. Dan me se quene'én 'unj yo'ó se-mozó Diose cavii rej síj güii, ne nicaj so' selló no se-ta'nga' Diose a. Dan me se caguáj so' rihaan ca'anj nij se-mozó Diose, cataj so', ne:

³ —Se guun qui'yaj soj sayuun man yo'óo do', man na ya'anj do', man chruun do' ma'. Ca'ne' rá soj doj tzin', ne ndaa quisíj cuta' núj ta'nga' caan rihaan nij síj 'yaj suun che'é Diose, ne ca'vee ei —taj so', caguáj so' a.

⁴ Gaa ne cunó 'unj me daj nij so' cuta' nii ta'nga' caan rihaan, ne cientó táá yavíj chihaa ca'anj míj yuvii me nij so', ne sij man 'o 'o x'ne' nij yuvii israelitá me uún nij so' a.

⁵ Dan me se chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Judá a. Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Rubén a. Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Gad a.

⁶ Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Aser a. Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Neftalí a. Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Manasés a.

⁷ Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Simeón a. Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví a. Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Isacar a.

⁸ Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Zabulón a. Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj José a. Ne chuvij mǐj nij so' me ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Benjamín a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij síí man 'o 'o chuman' a

⁹ Veé dan, gaa ne quene'én 'unj que'ee ndo'o yuvij, ne taj vaj síí guun nucuaj qui'yaj contá man nij yuvij a man chuguanj. Ne síí man cunudanj chuman' naj rihaan chumij me nij so', ne síí man 'o 'o x'ne' yuvij me nij so', ne síí a'mii nu' xna'ánj a'mii yuvij me uún nij so', ne dan me se canicun' nij so' rihaan chruun xlá sa' yo' do', rihaan matzinj le'ej yo' do' a. Ne yatzij xcaan catzij nuú nij so', ne oro' nij so' ra'a chruun yuun a.

¹⁰ Ne nucuaj ndo'o caguáj nij so', cataj nij so', ne:
—Diose síí noco' ní' man síí taj rihaan chruun xlá sa' do', matzinj le'ej do', me roj síí tinanii man ní' rihaan sayuun adonj —taj nij so' a.

11 Gaa ne cunudanj nij se-mozó Diose ro', canicun' nij so' nu' anicaj xrúún Diose chruun xlá sa' do', nij sí uun chij do', ca'anj nij xcuu do', gaa ne canicun' ruj nij so' rihaan chruun xlá sa' yo', ne toco' nij nij so' rihaan nij so' rihaan yo'óó, ne na'víj nij so' rihaan Diose a.

12 Ne cataj nij so':

—Veé danj gaa ya ei. Ve'é inanj ca'mij ní' rihaan Diose sí nocó' ní' man nu' cavii nu' ca'anj á. So' me sí avii ndo'o raa, ne nago' ní' graciá rihaan so', ne so' me sí nucuaj ndo'o nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei —taj nij so' ni'yaj nij so' Diose a.

13 Gaa ne xná'anj yo'o tuvi' nij sí uun chij manj, cataj so':

—Ne nij sí nuu yatzij xcaan catzii ro', me sij me nij so', ne me rej cavii nij so', rá so' ga —taj so', xná'anj so' manj a.

14 Gaa ne cataj 'unj rihaan so' a:

—Ne ne'én 'unj me sí me nij so', man señor. Tzaj ne so' me sí ne'en, raj a —taj 'unj rihaan so' a.

Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Nij sí nihánj ro', me nij sí cachén rihaan que'ee ndo'o sayuun, gaa guun sayuun nocoo rihaan chumij adonj. Ne cavi' matzinj le'ej che'é nij so', ne cayanj ton man matzinj le'ej che'é nij so', ne canoco' nij so' man matzinj le'ej, ne che'é dan naruvii sagan' nij so', ne cunuu catzii sagan' nij so', qui'yaj ton cayanj man matzinj le'ej adonj.

15 Che'é dan me nicun' nij so' rihaan xrúún Diose chruun xlá sa', ne nuvii nigan' nicun' nij so' rá nuví nocoo ne rej xta' 'yaj suun nij so' rihaan Diose, ne Diose sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' ro',

ma'an so' cayáán ga nij so', ne caráán so' rihaan sayuun che'é nij so' a.

¹⁶ Ne daj chihaa mǐj se quina'aan uún rque nij so' do', se canacoo nij so' na do', se go' naán xráá nij so' do', se cunuû cachi' rá nij so' do', a ma'.

¹⁷ 'O se ma'an matzinj le'ej nicun' ma'an rej rihaan chruun xlá sa' yo' ro', cutumé man nij so', ne ca'anj nǐcaj so' man nij so' rej xra' na sa', ne co'o nij so', gaa ne yo'o gaa i'na' nimán nij so', qui'yaj na yo' a. Ne ma'an Diose ro', me sí tǐnacoo na ayanj rihaan nij so' ei —taj sí uun chij yo' rihanj a.

8

Nana nihánj taj xna'anj che'é selló yánj chij do', che'é aga' nuu squí do' a

¹ Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló chij no tu'va yanj yo', gaa ne yuun che'e cunuu dǐnj rej xta' 'o yanj orá a.

² Gaa ne quene'én 'unj chij nij se-mozó Diose nij sí nicun' rihaan Diose, se vaa rqué nii chij chruun a'yánj rihaan nij so' a.

³ Gaa ne ca'na' yo'ó se-mozó Diose uún, ne canicun' so' rihaan mesá altar aga' oró mǐi nicun' rihaan xrúún Diose chruun xlá sa' a. Ne noco' ra'a so' aga' acaa squí, ne aga' oró mǐi me aga' yo' a. Gaa ne rqué ndo'o nii squí man so' che'é rej rǐcatze' so' squí rihaan mesá altar che'é nij sí vaa sa' rihaan Diose gaa achín ni'yaj nij so' rihaan Diose a.

⁴ Gaa ne cavii yachruu squí noco' ra'a se-mozó Diose yo' rihaan ma'an Diose, gaa cachín ni'yaj nij so' rihaan Diose a.

⁵ Gaa ne dan me se ca'anj nicaj se-mozó Diose yo' aga' acaa squíi yo' rihaan mesá altar, gaa ne caraa ndo'o so' ru'vi' ya'an man rihaan mesá altar yo' rá aga', gaa ne tagüej so' ya'an yo' rihaan chumij a. Gaa ne caguáj tu'vii, ne cariin ndo'o, ne quiraan ndo'o, ne cachén ndo'o yuún, qui'yaj se-mozó Diose yo' gaa tagüej yo' squíi rihaan chumij a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa ca'yánj nij se-mozó Diose chij nij chruun a'yánj a

⁶ Gaa ne chij nij se-mozó Diose nicaj chij nij chruun a'yánj ro', yuun che'e guun rá nij so' ca'yánj nij so' nij chruun a'yánj yo' a.

⁷ Gaa ne ca'yánj yo'o so' xrúun so', gaa ne maan yahij do', ya'an do', nachej ga ton me se caman' yo' rihaan chumij a. Gaa ne cacaa nu' 'o va'núj scuj yo'óo man rihaan chumij, ne cacaa 'o va'núj scuj nij chruun nicun' rihaan chumij, ne nu' coj chrin' ya'lij cacaa uún a.

⁸ Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó vij chruun a'yánj, gaa ne cayuu 'o ya'an xij rque na ya'anj a. Ne ase vaa quij xcaan vaa ya'an xij yo' a. Gaa ne 'o va'núj scuj na ya'anj yo' ro', cunuu ton a.

⁹ Ne cavi' 'o xcuu rihaan daj a va'núj xcuu man rque na ya'anj, ne quiri' 'o va'núj scuj nij rihoo chéé rihaan na ya'anj, qui'yaj ya'an yo' a.

¹⁰ Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó va'núj chruun a'yánj, gaa ne cavii 'o yati' xij ndo'o rej xta', ne yati' yo' ro', ya'an inanj me yo', ne chuguun yo', ne adi' chuguun aga' taj ya'an raa ro', danj chuguun yo' a. Ne quiniy yati' yo' rque 'o va'núj

scuj nij chráá man rihaan chumii do', rque nij na yu'uj man rihaan chumii do' a.

11 Ne se-chuvii yati' yo' ro', me “yati' e'”, ne cunuu e' nu' na quinij yati' yo' rque, gaa ne cavi' que'ee yuvii, qui'yaj na e' yo', che'é se cunuu e' na yo', qui'yaj yati' a.

12 Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó ca'anj chruun a'yánj, gaa ne quiran' chi'ii 'o va'núj scuj rihaan güii do', 'o va'núj scuj rihaan yavii do', 'o va'núj scuj nij yati' do', ne dan me se yo'o cunuu rmi' 'o va'núj scuj nij yo', ne dan me se ne cuchuguun nij yo' 'o va'núj scuj rej ranga' do', ne ne cuchuguun nij yo' 'o va'núj scuj rej nii do', a ma'.

13 Gaa ne quene'én 'unj, ne cunó 'unj caguáj yo'o xtaa vaj tanuu rihaan risca' xta', ne dan me se cunó 'unj se vaa nucuaj ndo'o caguáj xtaa yo', taj xo', ne:

—Ai. Ai. Ai. Nique nij síi ne rihaan chumii che'é sayuun quiran' nij so' asa' quisíj ca'yánj ya'núj nij se-mozó Diose síi nichrun' ca'yánj chruun a'yánj á —taj xtaa, caguáj xo' a.

9

1 Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó 'un' chruun a'yánj, gaa ne quene'én 'unj se vaa cavii yo'o yati' rej xta' quinij yo' rihaan yo'óó, gaa ne rqué nii raga' rihaan so' nuxra' so' tu'va yu'uj cunuu ndo'o rej man nij nana chree a.

2 Gaa ne nuxra' so' tu'va yu'uj cunuu ndo'o, gaa ne curihanj ndo'o catze' tu'va yu'uj yo', ne ase vaa catze' avii chrúún hornó xij ro', danj vaa catze'

cavii tu'va yu'uj yo' a. Gaa ne caráán rihaan güii, ne guun rmi' rihaan chumi, qui'yaj catze' yo' a.

³ Gaa ne curihanj ndo'o rquí rque catze' yo', ne ca'anj nij rquí rihaan nu' chumi, gaa ne guun nucuaj nij rquí yo' qui'yaj nij xo' ndaa vaa 'yaj nij xcuun, qui'yaj nii a.

⁴ Gaa ne cataj xna'anj nii rihaan nij xo' se vaa se qui'yaj sayuun nij xo' man coj chrin' do', man coj do', man cuêj do', man nij chruun do' a. Maan se qui'yaj nij xo' sayuun man inanj nij yuvi nuvi' se-ta'ngá' Diose cata' caan rihaan a.

⁵ Ne ne nó xcúun nij xo' ticavi' nij xo' man nij yuvi ma'. Maan se 'un' ya yavii qui'yaj ndo'o nij xo' sayuun man nij yuvi a. Ne a'ngaj ndo'o man yuvi rej xtáj nij xo' a. Ne ase vaa sayuun 'yaj xcuun gaa xtáj xcuun man yuvi vaa sayuun qui'yaj nij rquí man yuvi yo' a.

⁶ Ne güii vaj nij rquí yo' rihaan chumi me se guun ndo'o rá nij yuvi cavi' nij yuvi, tzaj ne se ca'vee cavi' nij yuvi a ma'.

⁷ Ne nij rquí me se ase vaa cuayó taj sí ca'anj cunu' ro', danj vaa nij xo' curuvi' un nij xo', ne ase vaa cachriin aga' oró mí ro', danj vaa se nuu raaj nij xo' a. Ne ase vaa rihaan yuvi ro', danj vaa rihaan nij xo' a.

⁸ Ne vaa yuvé raaj nij xo', ne ase vaa yuvé raaj chana vaa yuvé raaj nij xo', ne ase vaa cúu yan' chuvaaj vaa cúu yan' nij xo' a.

⁹ Ne caráán aga' hierró nu' rucuaaj nij xo' a. Ne daj se uun rá' gaa unó' que'ee cuchri' xuun cuayó 'anj rej cunu' nii ro', danj guun raj gaa cunoj cariin scachee nij xo' gaa chée nij xo' xta' a.

10 Ne ase vaa tane' xcuun vaa tane' nij xo', ne guun nucuaj nij xo' xtáj nij xo' man yuvii, ne che'é dan guun nucuaj nij xo' qui'yaj nij xo' sayuun man yuvii 'un' ya yavii a.

11 Ne se-mozó Diose síi tumé yu'uj cunu ro', uun chij so' rihaan nij rquíi yo' a. Ne se-chuvii se-mozó Diose yo' me Abaddón xna'ánj hebreo, ne Apolión cu'naj so' xna'ánj griego, ne nana yo' taj se vaa sij tiri' rasuun me so' a.

12 Dan me se navij 'o tuvi' nij sayuun quiran' nij yuvii, ne ataa ca'na' yavij roj sayuun quiran' yuvii a.

13 Gaa ne dan me se ca'yánj se-mozó Diose mozó vatan' chruun a'yánj, gaa ne cunoj nana ca'mii 'o so' rej tanuu nij xcuú mesá altar aga' oró míi nicun' rihaan Diose a.

14 Gaa ne ca'mii so' rihaan se-mozó Diose mozó nicaj chruun a'yánj vatan', cataj so':

—Nache so' man ca'anj nij se-mozó Diose síi numii tu'va chráa xij cu'naj Eufrates á —taj so' rihaan se-mozó Diose yo' a.

15 Gaa ne nache so' ca'anj nij se-mozó Diose síi cune' Diose cavii maan orá yo', maan güii yo', maan yavii yo', maan yo' ya yo', che'é rej ticavi' nij so' 'o yuvii rihaan daj a va'nuj yuvii man rihaan chumii nanj adonj.

16 Ne vij cientó míj míj síi taj xráa cuayó me nij síi noco' man ca'anj nij se-mozó Diose yo', taj nii cunoj a.

17 Ne dan me se gaa naqui'yaa nu' rasuun nihánj rihaan 'unj, qui'yaj se-mozó Diose yo', ne quene'én 'unj man nij cuayó do', man nij síi taj xráa nij cuayó do', ne nij so' ro', me se nicaj nij so' aga'

caráán rucuaa nij so', ne dan me se no se maree ndo'o, ne no se maree risca', ne no se mii, ndaa vaa chuguun yo'oo azufre acaa a. Ne ase vaa raá chu-
vaa vaa raá nij cuayó, ne curihanj ya'an curihanj catze' curihanj yo'oo azufre curihanj tu'va nij xo' a.

18 Ne che'é ya'an do', catze' do', yo'oo azufre do', curihanj tu'va nij cuayó ro', che'é dan cavi' 'o yuvii rihaan da a va'nuij yuvii man rihaan chumii, qui'yaj nij xo' a.

19 'O se guun nucuaj nij cuayó ticavi' nij xo' man yuvii che'é rasuun cavi' tu'va nij xo' do', che'é tane' nij xo' do' a. 'O se ase vaa xcuáa vaa tane' nij xo', ne vaa raá xcuáa yo', ne chá nij xo' man yuvii, quene'enj a.

20 Ne vaa yuvii quinanii rihaan nij cuayó yo', tzaj ne ne canicaj nimán nij so' tanáj xco nij so' chrej chi'ii ma'. Tananj yo'o na'vij nij so' rihaan nij nana chree do', rihaan ya'anj cacój yuvii do', ne ya'anj cacój nij yuvii me se aga' oró mii do', aga' platá catzii do', aga' cobre maree do', yahij do', chruun do', me uun nij yo' a. Ne dan me se nuvi' rihaan yo' ni'yaj yo' do', nuvi' xrée yo' cunoy do', a ma'. Ne chée nij yo' do', a ma'.

21 Dan me se ne canicaj nimán nij yuvii ca'ne' rá nij yuvii ga suun ticavi' tuvi' do', ga suun a'mii ga síi chruun do', ga suun 'yaj cacun' ga chana do', ga suun 'yaj ituu si'yaj tuvi' do', a man adonj.

10

*Nana nihánj taj xna'anj che'é yanj rqué se-mozó
Diose chá síi cu'naj Juan a*

¹ Gaa ne quene'én 'unj yo'ó se-mozó Diose síi nucuaj ndo'o cavii rej xta' ne nanij rihaan yo'óo, ne nu' anicaj man so' niqee so' ngaa, ne nda' rá se vaa nicun' xcuáa cu'lúú ro', danj vaa nicun' raá so', ne chuguun nu' anicaj raá so', ne chuguun rihaan so', ndaa vaa chuguun güii a. Ne ase vaa chraan acaa vaa tacóo so' a.

² Ne nicaj so' 'o yanj cunii a. Ne cuta' so' 'o tacóo so' rej nuva' so' rihaan na ya'anj, ne cuta' so' yo'óo tacóo so' rej nichruun so' rihaan yo'óo a.

³ Ne nucuaj ndo'o caguáj so', nda' adi' se aguáj chavaa aguáj so' a. Ne gaa caguáj so' me se chij ya caguáj tu'vii cunoj a.

⁴ Ne gaa quisij chij caguáj tu'vii, gaa ne guun raj cachronj nana caguáj tu'vii rihaan yanj, tzaj ne cunoj nana cavii rej xta', ne nana cunoj taj:

—Ca'nej yuve so' nana caguáj tu'vii, ne se cachron so' nana yo' rihaan yanj ma' —taj nana cavii rej xta' cunoj a.

⁵ Gaa ne se-mozó Diose síi nicun' tacóo rihaan na ya'anj do', rihaan yo'óo do', me se naxcaj ra'a so' rej nuva' so' rej xta',

⁶ ne cuta' so' raá Diose síi cayáan nu' cavii nu' ca'anj síi qui'yaj rej xta' ga nu' se man rej xta', síi qui'yaj chumiij ga nu' se man rihaan chumiij, síi qui'yaj na ya'anj ga nu' se man rque na ya'anj, se vaa se ca'vee guun raan a doj a ma'.

⁷ Dan me se asa' quisij güii ca'yanj se-mozó Diose mozó chij chruun a'yanj me se quisij nu' se vaa guun rá Diose qui'yaj so', ndaa vaa nata' so' rihaan nij síi nata' se-nana so' síi 'yaj suun che'é so' a, taj se-mozó Diose yo' a.

⁸ Gaa ne cavii doj nana rej xta', rej cavii nana cunoj asij rque doj, ne cataj nana yo':

—Cavii so' nicaj so' yanj nicaj se-mozó Diose síi taj tacóo rihaan na ya'anj do', rihaan yo'óo do' á —taj nana yo' rihanj a.

⁹ Gaa ne cavii 'unj rihaan se-mozó Diose yo', ne cataj 'unj rihaan so' se vaa rque so' doj yanj cunii yo' rihanj a. Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Veé yanj nihánj nicaj so', ne chá nu' so' man yo' a. Dan me se tu'vá so' ro', gaa tzi' ndo'o nda' adi' catzi' xtaan, tzaj ne rque so' me se guun e', qui'yaj yanj yo' adonj —taj se-mozó Diose yo' rihanj a.

¹⁰ Gaa ne dan me se nicaj 'unj yanj cunii rque se-mozó Diose yo' rihanj, ne chá nu' 'unj man yo', ne ase tzi' catzi' xtaan ro', danj vaa tzi' yo' tu'vaj a. Ne gaa quisij chaj man yo', ne cunuu e' rquej, qui'yaj yo' a.

¹¹ Gaa ne cataj nii rihanj a:

—Vaa che'é ca'mii natáj uún so' che'é yuvii man que'ee chuman' man que'ee yo'óo nocoo do', che'é yuvii a'mii que'ee xna'ánj a'mii yuvii do', che'é que'ee síi nicaj suun rey do' ei —taj nii rihanj a.

11

Nana nihánj taj xna'anj che'é vij síi nata' rihaan yuvii che'é Diose a

¹ Gaa ne rque nii 'o rihaa ase vaa 'o vará a'née ta'nga' manj, ne cataj Diose rihanj a:

—Cavii so' ne xcaj ta'ngá' so' nuvií nocoo rej ne Diose, ne xcaj ta'ngá' so' mesá altar, ne qui'yaj contá so' nij síi na'víj rihaan Diose do' á.

² Tzaj ne xa' rej rihaan nuvií, tzaj ne se xcaj ta'ngá' so' man yo' ma'. 'O se ca'vee ca'na' nij sí yaníj rej yo', ne vij chihaa vij yavii yuun che'e ru'maan che'é nij so' nu' chuman' guee yo' adonj.

³ Ne cune' 'unj man vij roj sí nata' rihaan yuvii che'é 'unj, ne 'o mój táá yavíj cientó ne táá ya'núj chihaa güii me se ca'mii natáj roj so' rihaan yuvii, ne cunuú roj so' yatzíj ya' a —taj Diose rihanj a.

⁴ Roj so' ro', me roj chruun man chruj olivó raa do', roj aga' taj aga' ya'an nicun' rihaan sí 'nij ra'a chumii nihánj do' a.

⁵ Ne sese guun rá yo'o so' qui'yaj chi'ii so' man roj so', ne avii ya'an tu'va roj so', ne acaa sí taj ri'yunj man roj so', qui'yaj ya'an avii tu'va roj so', ne yuun che'e cavi' sí 'na' guun rá qui'yaj chi'ii man roj so' a.

⁶ Ne guun nucuaj roj so' caráán roj so' rej xta', che'é yan se caman' a doj maan nu' güii ca'mii natáj roj so' a. Ne guun nucuaj roj so' naqui'yaj roj so' ton man na a. Ne guun nucuaj roj so' qui'yaj chi'ii roj so' man chumii ndaa vaa me rá ma'an roj so' qui'yaj roj so' a.

⁷ Ne asa' quisíj ca'mii natáj roj so' se-nana roj so', gaa ne cavii xcuu yuvaá yu'uj cunuú ndo'o yo' a. Ne cunu' xo' ga roj so', ne qui'yaj canaán xo', ne ticavi' xo' man roj so' a.

⁸ Gaa ne cúú man roj so' ro', quinaj uun yo' rihaan callé rá chuman' nocoo a. Ne chuman' nocoo yo' me se sese ca'mii cachron ní', ne Sodoma do', Egiptó do', cu'naj chuman' yo' a. Ne yo' me rej cachrón nii rihaan rcutze man ma'an sí 'nij ra'a man roj sí nata' yo' asij rque doj a.

9 Ne cunudañj nij yuvij man ñaj a chuman' do', cunudañj nij yuvij a'mii nu' nij xna'ánj do', cunudañj nij yuvij man ñaj a yo'óo nocoo do', ni'yaj man roj sí cavi' va'nuj güii táa yanée yo' a. Ne ne ca'vej rá nij yuvij yo' cachin' nii man roj so' rihaan yo'óo santó ma'.

10 Ne nu' nij sí man rihaan chumij me se guun niha' ndo'o rá nij so' che'é se cavi' roj sí nata' yo', ne ndaa narque nij yuvij rasuun rihaan tuvi' nij yuvij che'é se cavi' roj so' a. Dan me se gaa vaa i'na' roj so' me quiran' ndo'o nij yuvij sayuun, qui'yaj roj so' a.

11 Ne gaa quisij va'nuj güii táa yanée yo', gaa ne catúj uún nana rque roj so', qui'yaj Diose, ne cunuu i'na' uún roj so', ne canicun' caya roj so', ne dan me se nu' nij yuvij quene'en man roj so' me se cuchu'vi' ndo'o nij so' a.

12 Gaa ne cuno roj so' nana nucaj sca' ndo'o cavii rej xta', ne nana yo' cataj:

—Cavii roj soj ca'na' roj soj nihánj á —taj nana yo' cuno roj so' a.

Gaa ne catúj roj so' rque ngaa, cavii roj so' xta', ne ca'anj roj so' a. Dan me se nij sí taj ri'yunj man roj so' me se quene'en nij so' se vaa cavii roj so' rej xta' a.

13 Ne maan orá dan cachén ndo'o yuún, ne canee 'o ve' rihaan ñaj a chi' ve' ne chuman' yo', ne cavi' chij míj yuvij, qui'yaj yuún, ne cuchu'vi' ndo'o yo'óo nij yuvij, ne guun che'e nij so' ca'mii sa' nij so' che'é Diose sí nicun' rej xta' a.

14 Dan me se quisij vij sayuun yo', ne nichrun' quisij sayuun va'nuj a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa ca'yánj se-mozó Diose mozó chij chruun a'yánj a

¹⁵ Gaa ne dan me se ca'yánj se-mozó Diose mozó chij chruun a'yánj, gaa ne ca'mii ndo'o nij síi man rej xta', cataj nij so':

—Nihánj me yuun che'e guun chij síi 'nij ra'a man ní', ne guun chij síi ca'née so' tinanii man yuvij rihaan sayuun, ne dan me se guun chij roj so' rihaan chumii, ne dan me se yo'o guun chij Diose nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj —taj nij síi man rej xta' a.

¹⁶ Ne ico ca'anj nij síi uun chij taj rihaan chruun xla sa' rej rihaan Diose me se ca'anj canicun' ruj nij so' rihaan Diose, ne toco' nij nij so' rihaan nij so' rihaan yo'óó, ne quina'vúj nij so' rihaan Diose a.

¹⁷ Dan me se cataj nij so':

—Narque núj graciá rihaan so', Diose sij 'nij ra'a man núj á. So' me síi guun nucuaj qui'yaj cunudanj a. Ne síi nicun' yaj mé so', síi nicun' asij naá mé so' á. Dan me se guun ni'yaj ní' se vaa yaj me se guun nucuaj ndo'o so', qui'yáá so', ne guun chij so' rihaan chumii a.

¹⁸ Dan me se ca'maan rá nij síi man rihaan chumii ni'yaj nij so' man so', gaa ne ca'ná' so', ne caxrj yuvaa so' man nij so' a. Ne quisij güii ca'ne' so' cacun' che'é nij síi cavi' ne naru'vee so' rihaan nij síi 'yaj suun rihaan so' nij síi ca'mii natáj se-nana so' do', rihaan nij síi vaa sa' rihaan so' do', rihaan nij síi aráj cochroj rihaan so' do' a. Dan me se ca'vee se síi nique me nij so' ni', ca'vee se síi sa' atá suun me nij so' ni', tzaj ne naru'vee so' rihaan

nij so' a. Ne tirí' so' man nij síi tiri' chumiĵ a —taj icó ca'anĵ nij síi uun chij rihaan Diose a.

¹⁹ Gaa ne naxra' ta'yaa rihaan nuvií nocoo rej ne Diose rej xta', ne rá nuvií nocoo me se curuvi' se-chrunĵ Diose chruún guee qui'yaj nii gaa ca'mii Diose se-nana Diose rihaan síi cu'naj Moisés gaa naá a. Gaa ne quiraan ndo'o, ne cariin ndo'o, ne canuu ndo'o, ne cavii ndo'o nana yuvaa, ne caguáj tu'vii, ne cachén yuún, ne caman' ndo'o maan yahij nanĵ adonĵ.

12

Nana nihánĵ taj xna'anĵ che'é chanaĵ do', che'é xcuáá tu'vii do', curuvi' rej xta' a

¹ Gaa ne dan me se naqui'yaa 'o rasuun nocoo curuvi' rej xta' rihaan 'unĵ, qui'yaj Diose, ne chana me yo', ne sagan' chana yo' ro', me güii, ne táa tacóo no' xráá yavii a. Ne nuu raá no' 'o cachriin no chuvij yati' a.

² Ne chana yo' ro', nuû rque, ne ve'ee uxrá rque no' che'é se me rá no' cuchruĵ no' ne'ej, ne che'é dan ta'vee ndo'o no' a.

³ Ne naqui'yaa uún yo'ó rasuun rej xta' rihaan 'unĵ, qui'yaj Diose, ne xcuáá tu'vii xij maree me yo' a. Ne vaa chij raá xo', ne chi' cúu táa raá xo', ne chij cachriin nuû raá xo' a.

⁴ Ne tane' xo' me se cuxuun yo' yo'o va'nuj scuĵ nij yati' man rej xta', ne cayuu nij yati' rihaan yo'óo, qui'yaj xo' a. Ne canicun' xcuáá tu'vii yo' rihaan chana cuchruĵ ne'ej, che'é rej cha nu' xo' man ne'ej cuchruĵ chana yo' a.

⁵ Gaa ne cuchruĵ no' ne'ej sno'o, ne so' ro', me síi nĵcaĵ vará hierró ne cutumé man cunudanj nij

yuvij man rihaan chumij a. Gaa ne ca'néj nii ta'níi chana yo', ne ca'anj nicaj nii man ne'ej rihaan Diose rej táá so' rihaan chruun xlá sa' yo' uun chij so' a.

⁶ Gaa ne cunanj chana ndaa rej tacaan rej qui'yaj ma'an Diose cane no', che'é rej ca'vee cayáán no', ne ca'vee rque Diose se cha no' 'o mij táá yavij cientó ne táá ya'núj chihaa güii a.

⁷ Gaa ne guun che'e nij síi man rej xta' cunu' nij so' a. Dan me se se-mozó Diose síi cu'naj Migueé ga yo'ó nij se-mozó Diose nuu rihaan so' me se cunu' ndo'o nij so' ga xcuáá tu'vii a. Ne tananj xcuáá tu'vii do', nij se-mozó ma'an xcuáá tu'vii do', cunu' ndo'o nij so' ga nij tuví' se-mozó Diose Migueé,

⁸ tzaj ne ne guun nucuaj nij so' qui'yaj canaán nij so' man Migueé a man adonj. Ne taj rej cuman nij so' rej xta', qui'yaj nij tuví' Migueé a man chuguanj.

⁹ Ne xcuáá tu'vii yo' ro', xcuáá cayáán asij naá tempó me xo', ne síi chree do', Satanás do', cu'naj xo', ne síi tiha' yu'unj man cunudanj nij yuvij man rihaan chumij me uún xo' nanj adonj. Ne go' nii man xcuáá tu'vii xij yo' rihaan chumij ga nij se-mozó so' a.

¹⁰ Gaa ne cunó 'unj nana nucuaj ca'mii yo'o so' rej xta', ne cataj so':

—Nihánj me se guun che'e Diose tinanii Diose man yuvij rihaan sayuun, ne guun nucuaj ndo'o so', ne guun chij ndo'o so' adonj. Ne guun chij síi ca'née so' tinanii man yuvij rihaan sayuun a. 'O se síi cuta' cacun' xráá tinúú ní' nuvij nigan' rihaan Diose ro', quirii yaníj nii man so' nanj adonj.

11 Ne qui'yaj canaán nij tinúú ní' man xcuáá tu'vii che'é ton cayanj man matzinj le'ej yo' che'é nij tinúú ní', ne che'é se nata' nij so' nana ya sa' rihaan yuvij ro', che'é dan qui'yaj canaán nij so' rihaan xcuáá tu'vii yo' nanj ei. Ne nij so' me se ne cuchu'vi' nij so' sese cavi' nij so' che'é nana sa' nata' nij so' ma'.

12 Che'é dan guun niha' rá nij soj rej xta' do', sij ne rej xta' do' ei. Tzaj ne nique ndo'o soj sij man rihaan chumij do', na ya'anj do', nanj adonj. 'O se quiri'ij nii man sí chree rihaan roj soj, ne che'é dan nuu yuvaa uxrá rá so' nanj chuguanj. 'O se ne'en sí chree se vaa nichrun' ca'na' sayuun quiran' so' nanj ei —taj nana ca'mii yo'o so' rej xta' a.

13 Gaa ne dan me se gaa xcaj xcuáá tu'vii yo' cuentá se vaa quiri'ij nii man xo' rihaan chumij, gaa ne canoco' ndo'o xo' man chana cuchruj ne'ej yo' a.

14 Tzaj ne rque nii vij scachee xtaa xij man chana, che'é rej ca'vee cavii no' ca'anj no' rej tacaan rej ne no' qui'yaj Diose, ne yo' me rej rque Diose se cha no' va'nuj yo' táá yanée, ne gan' ndo'o cunanj no' rihaan xcuáá tu'vii a.

15 Tzaj ne quirii ndo'o xcuáá yo' na tu'va xo' rej vaj chana, ne ase vaa chráá vaa na ca'née xo' rej vaj chana, che'é rej guun rá xo' rnuu chana qui'yaj chráá yo', rá xo' a.

16 Gaa ne racuíj yo'óo man chana, ne dan me se nuxra' yo'óo tu'va yo'óo, ne chumanj yo'óo nu' chráá quirii xcuáá tu'vii tu'va yo' a.

17 Gaa ne ca'maan ndo'o rá xcuáá tu'vii ni'yaj xo' man chana, gaa ne cavi' xo' cunu' xo' ga yo'ó

nij ta'níi no' síi uno rihaan Diose síi nata' se-nana Jesucristó rihaan yuvii a. Gaa ne canicun' xo' rihaan yo'óo chruu naj tu'va na ya'anj a.

13

Nana nihánj taj xna'anj che'é xcuu yuvaa cavii na ya'anj a

¹ Gaa ne quene'én 'unj se vaa cavii 'o xcuu yuvaa rque na ya'anj, ne chij ya raá xo', ne chi' cúu raá chij cúu yave xo', ne táá chi' cachriin raá nij cúu taj raá xo' a. Ne quij ndo'o vaa se-chuvii xo' nó rihaan xo' a.

² Ne ase vaa sni'yó vaa xo', ne ase vaa tacóo xcuu osó vaa tacóo xo', ne ase vaa tu'va chuvaa vaa tu'va xo' a. Ne xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj ro', guun nucuaj ndo'o xo' guun chij xo', qui'yaj xcuáa tu'vii a.

³ Ne yo'o raá xo' ro', aj quiran' chi'ii ndaa se daj doj se cavi' xo', tzaj ne quinahuun sa' uún man xo' a. Ne caráya'anj nij yuvii man nu' rihaan chumii ni'yaj nij yuvii man xcuu yuvaa yo',

⁴ ne quina'víj nij yuvii rihaan xcuáa tu'vii yo', che'é se guun nucuaj xcuu yuvaa yo' guun chij yo', qui'yaj ma'an xcuáa tu'vii yo' a. Ne quina'víj uún nij yuvii rihaan xcuu yuvaa uún, cataj nij yuvii:

—Me 'ó síi ca'vee qui'yaj ndaa vaa 'yaj xcuu yuvaa nihánj ga. Taj vaj a doj síi guun nucuaj cunu' ga xo' ma' —taj nij yuvii ni'yaj nij yuvii man xcuu yuvaa yo' a.

⁵ Gaa ne ca'vej rá Diose guun nucuaj xo' ca'mii xtá' ndo'o xo' ndaa rihaan ma'an Diose a. Ne ca'vej rá Diose guun chij xo' vij chihaa vij yavii a.

⁶ Gaa ne dan me se ca'mii ndo'o xo' nana chi'ii ni'yaj xo' man Diose do', ve' mantá rej ne Diose do', che'é nij sí ne rej xta' ga Diose do' a.

⁷ Ne ca'vej rá Diose cunu' xo' ga nij sí vaa sa' nimán rihaan Diose, ne dan me se qui'yaj canaán ya xo' man nij so' a. Ne ca'vej rá Diose guun chij xo' rihaan 'o 'o ta'aj yuvii do', rihaan nij yuvii man cunudanj chuman' naj rihaan chumii do', rihaan nij yuvii a'mii cunudanj nij xna'ánj a'mii yuvii do', rihaan nij yuvii man nu' nij yo'óo nocoo do' a.

⁸ Ne quina'víj cunudanj nij yuvii man rihaan chumii rihaan xo' a. Ne nij sí quina'víj rihaan xo' me se nuvi' se-chuvii nij so' no rihaan danj matzinj le'ej sí cavi' rihaan rcutze, ne che'é dan se gaa i'na' nij so' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj ma'. Ne nij sí ne quina'víj rihaan xcuu yuvaa yo' me se aj nó se-chuvii nij so' rihaan yanj yo' asij ataa qui'yaj Diose chumii nanj adonj.

⁹ Dan me se sese taj yu'uj xrée yo'o so', ne no xcúún so' cunoo so' nana nihánj adonj.

¹⁰ Dan me se sí 'yaj atúj yuvii taga' ro', vaa güii catuu ma'an so' uún nanj adonj. Ne sí o' neé espadá man tuvi' me se cavi' ya ma'an so', qui'yaj neé espadá nanj adonj. Nihánj me se xcaj ní' cuentá che'é nij sí vaa sa' rihaan Diose, se vaa yo'o Diose gaa nucuaj rá nij so', ne yo'o Diose cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so', ne yo'o gaa nucuaj nimán nij so' rihaan sayuun ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é xcuu yuvaa cavii rque yo'óo a

¹¹ Gaa ne quene'én 'unj yo'ó xcuu yuvaa cavii rque yo'óo, ne táá vij cúu raá xo', ne ase vaa cúu

taj raá matzinj le'ej ro', danj vaa cúu taj raá xo' a. Ne a'mii xo' ndaa vaa a'mii ma'an xcuáá tu'vii a.

12 Ne dan me se ca'na' xo' rihaan xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj, ne guun chij xo' rihaan yuvii ndaa vaa uun chij ma'an xcuu cavii rque na ya'anj yo' a. Dan me se quina'víj nij yuvii man nu' rihaan chumii rihaan xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj xcuu nahuun sa' gaa daj doj se cavi', qui'yaj xcuu yuvaa cavii rque yo'óo yo' a.

13 Ne qui'yaj suun ndo'o xo' suun nocoo quene'en nij yuvii, ne ndaa cavii ya'an rej xta' ne quini'ij ya'an rihaan yo'óo, qui'yaj xo' a.

14 Dan me se qui'yaj suun xo' suun nocoo rihaan xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj yo', qui'yaj ma'an xo', ne che'é suun nocoo yo' me se tiha' yu'unj ndo'o xo' man nij síi man rihaan chumii, ne cataj xo' rihaan nij so' se vaa qui'yaj nij so' o se-tinanga' xcuu cavii rque na ya'anj yo' xcuu quiran' chi'ii qui'yaj neé espadá ne cunuu i'na' uún a.

15 Dan me se guun nucua'j xo' qui'yaj xo' nayón nana nimán se-tinanga' xcuu cavii rque na ya'anj yo', ne qui'yaj uún xo' ca'mii se-tinanga' yo', ne taran' nij síi na'vej rá na'vij rihaan se-tinanga' yo' ro', me se ticavi' xo' man taran' nij so' a.

16 Gaa ne qui'yaj xcuu cavii rque yo'óo yo' fuerzá man cunudanj yuvii se vaa cuta' nii ta'nga' ra'a nij yuvii rej nuva' nij yuvii, ne se taj, ne caan rihaan nij yuvii cata' ta'nga' a. Dan me se danj qui'yaj nii man nij síi ata' suun do', man nij síi chée ma'an do', man nij síi nique do', man nij síi ru'vee do', man nij mozó do', man nij síi ne uun mozó do' a.

17 Ne dan me se sese nuvi' ta'nga' yo' ra'a yo'o

so' do', rihaan yo'o so' do', ne ne ca'vee quiraan so' rasuun do', cutu'vee so' rasuun do', qui'yaj se-tinanga' xcuu yo' a man adonj. Ne ta'nga' yo' ro', me se-chuvii xcuu cavii rque na ya'anj, ne dan me se número me yo' ei.

¹⁸ Ne nihánj me se cavii raá soj sij nayaá nana nihánj, ne sese cuu raá soj, ne nuchruj raá soj daj taj se-número xcuu yuvaá cavii rque na ya'anj yo' ei. 'O se número yo' ro', me se-chuvii yo'o snó'o nanj chuguanj. Ne vatan' cientó táá ya'núj chihaa vatan' me número yo' ei.

14

Nana nihánj taj xna'anj che'é cientó táá yavíj chihaa ca'anj míj nij síí vaa sa' rihaan Diose a

¹ Gaa ne quene'én 'unj se vaa nicun' matzinj le'ej yo' raá qui'j cu'naj Sion, ne nicun' 'o cientó táá yavíj chihaa ca'anj míj nij so' ga so', ne no se-chuvii matzinj le'ej do', se-chuvii Rej matzinj le'ej do', caan rihaan nij so' a.

² Gaa ne cunó 'unj se vaa ca'mii nana cavii rej xta', ne ase vaa uun ayuj vaj chráá xij do', ase uun aguáj ndo'o tu'vii do', danj vaa nana yo', ne ase vaa chra' achráá nii ya'ánj vaa nana yo' a.

³ Ne achráá nij so' chra' naca inanj rihaan síí taj chruun xlá sa' yo' do', rihaan ca'anj nij xcuu nicun' nu' anicaj chruun xlá sa' do', rihaan nij síí uun chij do' a. Ne taj vaj a 'ó nij síí ca'vee nari' cachraa chra' yo' ma'. Maan se orún' cientó táá yavíj chihaa ca'anj míj nij síí vaa sa' yo' ro', me nij síí guun nucuaj nari' chra' yo' nanj adonj. Nij so' ro', me nij síí narii Diose rihaan chumi, ne nij so'

me sí tinanii matzinj le'ej man rihaan sayuun gaa cavi' so' a.

⁴ Ne ne cunu chi'ii nij so' rihaan Diose che'é chana ma'. 'O se sí vaa sa' inanj me taran' nij so' nanj adonj. Ne sí canoco' xcó matzinj le'ej me rej ma'an vaj xo' me uún nij so' a. Ne nij so' me nij sí táa yaan rihaan taran' yo'ó nij sí man rihaan chumii sí cunu sa' rihaan Diose do', rihaan matzinj le'ej do', gaa cavi' matzinj le'ej yo' a.

⁵ Ne dan me se taj vaj a doj nana ne ne ca'mii nij so' ma'. 'O se sij vaa sa' inanj me nij so' nanj ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii va'nuj nij se-mozó Diose a

⁶ Gaa ne quene'én 'unj yo'ó se-mozó Diose vaj tanu rihaan risca' xta', ne nicaj so' nana sa' nana che'é se vaa quiran' yuvii nu' cavii nu' ca'anj nata' so' rihaan nij sí man cunudanj nij yo'ó nocoo man rihaan chumii do', rihaan nij sí man cunudanj nij chuman' do', rihaan nij sí a'mii cunudanj nij xna'anj a'mii nij yuvii do', rihaan 'o 'o ta'aj nij yuvii man rihaan chumii do' a.

⁷ Gaa ne dan me se nucuaj ndo'o ca'mii so', cataj so', ne:

—Caraa cochroj nij soj rihaan Diose, ne ve'é ca'mii soj che'é so' ei. 'O se aj quisíj orá ca'ne' so' cacun' che'é yuvii nanj adonj. Dan me se na'vij soj rihaan so', che'é se so' me sí qui'yaj rej xta' do', yo'ó do', na ya'anj do', rej avii na do' a —taj se-mozó Diose yo' cunoj a.

⁸ Gaa ne canoco' yo'ó se-mozó Diose xcó tuvi' so', ne cataj so':

—Aj quiri' nu' chuman' nocoo chuman' cu'naj Babilonia, ne qui'yaj ndo'o nij sí man rihaan chumii cacun' chi'ii, qui'yaj chuman' yo', ne nihánj me se caxrii yuvaa Diose man nij so' che'é cacun' chi'ii qui'yaj nij so' chuguanj —taj yo'ó se-mozó Diose yo' a.

⁹ Gaa ne canoco' se-mozó Diose mozó va'nuj rej xco roj tuvi' so', ne nucuaj ndo'o ca'mii so', cataj so', ne:

—Sese na'vij yo'o so' rihaan xcuu yuvaa yo' do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa yo' do', ne sese ca'vej rá yo'o so' cata' ta'nga' caan rihaan so' do', ra'a so' do',

¹⁰ ne ya co'o so' na vinó sayuun nucuaj caraa Diose rque tazá, ne na vinó yo' ro', me sayuun qui'yaj Diose man so' asa' caxrij yuvaa Diose man so', ne dan me se cacaa so' rihaan ya'an do', rihaan yo'ó azufre' acaa do', ni'yaj nij se-mozó Diose mozó vaa sa' do', ni'yaj matzinj le'ej do' a.

¹¹ Ne dan me se nu' cavii nu' ca'anj cavii catze' rej quiran' nij so' sayuun, ne yo'o danj quiran' nij so' nu'vi nigan' nanj adonj. Danj quiran' nij sí na'víj rihaan xcuu yuvaa yo' do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa yo' do', sí ca'vej rá cata' ta'nga' se-chuvii xcuu yo' do' a —taj se-mozó Diose mozó va'nuj yo' a.

¹² Ne nihánj me rej xcaj ní' cuentá che'é nij sí vaa sa' rihaan Diose, se vaa yo'o vaa nucuaj nimán nij so' rihaan sayuun ei. 'O se nij so' me sí yo'o uno nana taj xna'anj Diose, ne yo'o amán rá nij so' ni'yaj nij so' Jesucristó a.

¹³ Gaa ne cunó 'unj yo'ó nana cavii rej xta', ne nana yo' cataj rihanj a:

—Cachron so' nana nihánj rihaan yanj á. Cachron so' se vaa nij síi noco' man síi 'nij ra'a man soj me se sese cavj' nij so' rej rihaan yaj, ne vaa che'é guun niha' rá nij so' ei. 'O se cavii sa' nij so' nanj á. Ne Nimán Diose taj se vaa ca'ne' rá nij so' ga suun 'yaj suun, ne naraan rá nij so' a. 'O se yuun che'e cavii sa' nij so' che'é suun sa' aj qui'yaj suun nij so' adonj, cachron so' á —taj nana cavii rej xta' yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun quiran' nij síi man rihaan chumij nihánj a

¹⁴ Gaa ne quene'én 'unj se vaa curuvi' 'o ngaa catzii rej xta', ne táa 'o síi nicaj yu'unj man yuvij xráá ngaa, ne nuu raa so' 'o cachriin aga' oró míi, ne noco' ra'a so' 'o aga' seraá cuyuu a'ne' coj, ne sihaá uxrá seraá yo' a.

¹⁵ Gaa ne yo'ó se-mozó Diose curihanj rque nuvií nocoo, ne nucuaj ndo'o caguáj so' rihaan síi taj xráá ngaa yo' a. Dan me se cataj so', ne:

—Tacuachén so' sagá' so' aga' sihaá tacóo nij rasuun man rihaan yo'óo, ne cutá so' se man rihaan yo'óo cuaj ei. 'O se quisij orá cuta ní' se man rihaan yo'óo nanj adonj. 'O se aj cachij nu' se man rihaan yo'óo nanj á —taj se-mozó Diose rihaan síi taj xráá ngaa yo' a.

¹⁶ Gaa ne síi taj xráá ngaa yo' ro', me se tacuachén so' saga' so' tacóo nij rasuun man yo'óo, ne dan me se cuta so' nu' rasuun cachij man rihaan yo'óo yo' a.

¹⁷ Gaa ne curihanj yo'ó se-mozó Diose uún rque nuvií nocoo ne rej xta', ne ma'an so' nicaj yo'ó aga' seraá cuyuu sihaá uún a.

18 Gaa ne curihanj yo'ó se-mozó Diose uún rej nicun' mesá altar, ne síi guun chij rihaan ya'an me so', ne nucuaj ndo'o caguáj so' rihaan síi nicaj yo'ó aga' sihaa yo' a. Dan me se cataj so', ne:

—Tacuachén so' sagá' so' aga' seraa sihaa tacóo nij rasuun man rihaan yo'óo, ne naquiyaj chre' so' nij chruj uvá cachij rihaan yo'óo á. 'O se aj cané nu' nij chruj uvá nanj ei —taj so' rihaan tuvi' mozó so' a.

19 Gaa ne dan me se tacuachén se-mozó Diose yo' saga' so' aga' seraa tacóo nij rasuun man rihaan yo'óo, gaa ne naquiyaj chre' so' nij chruj uvá cachij man rihaan chumii, gaa ne caraa sa' so' nij chruj uvá yo' rque 'o xruj xij rej rii nii na man nij chruj uvá, ne dan me se rej yo' me rej quiran' uxrá nij chruj uvá yo' sayuun qui'yaj Diose vaa nanj adonj.

20 Gaa ne dan me se rej tu'va chuman' quirii nii man chruj uvá, ne rej yo' me canuu nii man chruj uvá yo', ne curihanj ndo'o ton rque xruj xij yo', ne quisij ton yo' ndaa tu'va nij cuayó yo' rej nuu rtá, ne va'nuj cientó táa yo'ó ico kilómetro ya cunanj ton yo' rej gan' rihaan yo'óo a.

15

Nana nihánj taj xna'anj che'é chij se-mozó Diose nij síi nicaj sayuun a

1 Gaa ne quene'én 'unj yo'ó rasuun curuvi' rej xta' qui'yaj Diose, ne se xij ndo'o me yo', ne rasuun caraya'anj yá' me yo' a. Dan me se quene'enj chij se-mozó Diose, ne chij sayuun ca'na' me nicaj nij se-mozó Diose yo' a. Ne asa' quisij guun sayuun

yo' rihaan chumiij qui'yaj Diose, gaa ne ca'ne' rá Diose ga suun axrij yuvaa man chumiij a.

² Gaa ne quene'én 'unj na ya'anj, ne ndaa raan ma'an rihaan na ya'anj yo', ne ase vaa raan vidrió ro', danj vaa raan yo', ne ase vaa ya'an vaa yo', ne nij sí qui'yaj canaán rihaan xcuu yuvaa yo' do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa yo' do', rihaan número uun se-chuvii xcuu yuvaa yo' do', nij so' me nij sí nicun' rihaan na ya'anj vidrió yo', ne nicaj nij so' ta'anj Diose nicun' nij so' yo' a.

³ Ne achraá nij so' chra' qui'yaj sí cu'naj Moisés sí qui'yaj suun che'é Diose gaa naá, ne xra' matzinj le'ej me chra' yo' a. Ne nihánj me nana cachraá nij so' a:

—Xij ndo'o ne ya'anj ndo'o vaa nu' suun qui'yaj suun so', Diose sij ne'en qui'yaj cunudanj sij 'nij ra'a man núj á. Tucuáán nica ne tucuáán ya me nu' tucuáán cuchruj so', ne sí nicaj suun rey uun chij rihaan cunudanj yuvii mé so' a.

⁴ Me sí se ca'vej rá caraa cochroj rihaan so', ga man Señor. Ve'é ca'mii cunudanj yuvii ni'yaj nij yuvii mán so' a. 'O se orún' so' me sí sa' inanj, ne ca'na' cunudanj nij yuvii man rihaan chumiij, ne na'vij nij yuvii rihaan so' á. 'O se quene'en nij so' nu' nij suun nica qui'yaj suun so' adonj —me chra' cachraá nij sí qui'yaj canaán yo' a.

⁵ Gaa ne quene'én 'unj se vaa naxra' ta'yaa rihaan nuvií nocoo rej ne Diose rej xta' rej xcay yuvii cuentá che'é so' a.

⁶ Gaa ne curihanj chij nij se-mozó Diose nij sí nicaj sayuun rque nuvií nocoo yo', ne nuu nij so' yatzíj linó sa' inanj naruvii chuguun, ne 'nij catuun nij so' merque caxra' anó ndaa rucuaa nij

so', ne merque aga' oró míi inanj me nij merque yo' a.

⁷ Gaa ne yo' o tuvi' ca'anj nij xcuu ro', rque xo' chij co'oo aga' oró míi rihaan chij nij se-mozó Diose, ne sayuun qui'yaj Diose caxrii yuvaa Diose man nij síi man rihaan chumii ro', maan ndaa araa ma'an sayuun yo' rque nij co'oo a. Ne Diose, tzaj ne so' me síi gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

⁸ Ne che'é se ve'é ndo'o 'yaj Diose ne che'é se nucuaj ndo'o Diose, che'é dan caraa catze' rá nuvií nocoo yo', ne taj vaj síi guun nucuaj catuu rque nuvií nocoo yo' ndaa se quisij chij nij sayuun nicaj chij nij se-mozó Diose tagüej nij so' rihaan chumii a.

16

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun man rque co'oo nicaj chij nij se-mozó Diose a

¹ Gaa ne cunó 'unj se vaa nucuaj ca'mii 'o síi ne rá nuvií nocoo yo' rihaan chij nij se-mozó Diose, cataj so':

—Cavii nij soj, tucuayuu soj se man rque se-co'oo soj rihaan yo'óó, che'é rej caxrii yuvaa Diose man nij síi man rihaan yo'óó á —taj síi ne rá nuvií nocoo yo' a.

² Gaa ne guun yaan 'o se-mozó Diose, cavii so' ca'anj so', ne tucuayuu so' se nuu rque se-co'oo so' rihaan yo'óó a. Gaa ne dan me se canó ndo'o luj ri'yuj chi'ii man nij síi no se-ta'nga' xcuu yuvaa síi na'vij rihaan se-tinanga' so' a.

³ Gaa ne se-mozó Diose mozó vij, ne tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan na ya'anj yo', ne ase vaa ton man xnangá ro', danj vaa nu' na

ya'anj yo' a. Gaa ne cunudanj nij xcuu do', xcuaj do', cavi' rque na ya'anj yo' a.

⁴ Gaa ne se-mozó Diose mozó va'nuj, ne tucuyuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan nij chráá do', rihaan nij rej avii na do' a. Gaa ne guun ton man nu' nij na yo' a.

⁵ Gaa ne cunó 'unj ca'mii se-mozó Diose síi tumé na, se vaa cataj so':

—Cunaj uxrá 'yaá so' sij nicun' yaj sij nicun' asij naá, ne sij sa' inanj mé so' á. 'O se ma'an so' me síi cataj xna'anj se vaa guun nu' nij rasuun nihánj nanj adonj.

⁶ 'O se nij síi man rihaan chumij ro', tucuyuu nij so' ton man nij síi sa' do', ton man nij síi nata' se-nana so' do', rihaan yo'óó, ne nihánj me se rqué so' ton rihaan nij so' co'o ma'an nij so' yaj adonj. Dan me se yaj me nayon ya' cuentá ndaa vaa qui'yaj nij so' gaa naá ei —taj se-mozó Diose síi tumé na yo' a.

⁷ Gaa ne cunó 'unj se vaa ca'mii mesá altar, ne cataj yo':

—Veé danj vaa, Diose sij 'nij ra'a man núj sij guun nucuaj qui'yaj cunudanj a. Nana ya ne nana nica me nu' nana cataj xna'anj so' gaa ca'né' so' cacun' che'é nij yuvij yo' —taj yo' uún a.

⁸ Gaa ne se-mozó Diose mozó ca'anj ro', me se tucuyuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan güii a. Gaa ne guun nucuaj güii cacaa nij yuvij qui'yaj güii a.

⁹ Gaa ne cacaa ndo'o nij yuvij, gaa ne dan me se nda' se Diose me síi uun chij rihaan nu' nij sayuun yo', tzaj ne ca'mii chi'ii nij yuvij ni'yaj nij yuvij

man Diose, ne ne canicaj nimán nij yuvij ca'mii sa' nij yuvij che'é Diose a ma'.

¹⁰ Gaa ne se-mozó Diose mozó 'un' ro', me se tucuyuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan chruun xlá rej taj xcuu yuvaa a. Gaa ne yuun che'e cunuu rmi' nu' rej quirii ta'nga' xo' rihaan, ne dan me se que'ee ndo'o man nij sí guun chij xo' rihaan, ne ndaa chá ruj ma'an nij so' tu'va nij so' che'é yan a'ngaj man nij so' a.

¹¹ Gaa ne dan me se ca'mii chi'ii nij so' che'é Diose, che'é se que'ee ndo'o man nij so' ne canó luj chi'ii ri'yuj man nij so' a. Tzaj ne ne canicaj nimán nij so' tanáj nij so' se chi'ii qui'yaj nij so' a ma'.

¹² Gaa ne se-mozó Diose mozó vatan' ro', me se tucuyuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan chráa xij cu'naj chráa Eufrates, gaa ne canacoo nu' na man rque chráa yo', qui'yaj so' a. Ne dan me se guun chráa yo' chrej cachēn nij sí nicaj suun rey cavii rej síj güii ca'na' nij so' a.

¹³ Gaa ne quene'én 'unj se vaa curihanj va'nuj nana chi'ii tu'va xcuáa tu'vii do', tu'va xcuu yuvaa do', tu'va sí nata' nana ne do', ne ase vaa riquij vaa va'nuj nij nana chi'ii yo' a.

¹⁴ 'O se nana chree me nij so', ne vaj nij so' 'yaj suun nij so' suun nocoo ne'en nij yuvij, ne dan me se cavii nij so' ca'anj nij so' rej ne nij sí nicaj suun rey uun chij rihaan nu' nij yuvij man rihaan chumii a. Gaa ne cunuu chre' cunudanj nij sí nicaj suun rey, qui'yaj nij nana chree, che'é rej cunu' nij sí nicaj suun rey yo' ga Diose asa' quisij güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij a. Ne Diose me sí guun nucuaj qui'yaj cunudanj ei.

¹⁵ Ne nihánj me se-nana sí 'nij ra'a man ní a:

—Dan me se ase vaa 'na' yuve sí ituu ro', danj gaa cuchi' 'unj rihaan soj á. Ne cavii sa' síi ne otoj, ne ni'yaj ranga' nij so', ne tumé sa' nij so' sagan' nij so' yatzij catzii á. Dan me se se gaa canj nij so' cachee nij so', ne se cunó chrej na'aj rihaan nij so' ni'yaj yuvii man nij so' ma' —taj síi 'nij ra'a man ní' ni'yaj so' man nij síi ne tumé cacun' a.

¹⁶ Gaa ne dan me se cunuu chre' nij síi nicaj suun rey yo' rej cu'naj Armagedón xna'ánj hebreo, qui'yaj va'núj nij nana chree yo' a.

¹⁷ Gaa ne se-mozó Diose mozó chij me se tu-cuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan nana a. Gaa ne nucuaj ca'mii síi taj chruun xlá sa' nicun' rá nuvií nocoo, cataj so', ne:

—Quisij guun yo' á —taj so' a.

¹⁸ Gaa ne quiraan, ne cariin ndo'o, ne caguáj ndo'o tu'vii, ne cachén uxrá yuún yuvaa, ne nucuaj doj yuún yo' rihaan nu' nij yuún cachén rihaan chumii nihánj asij guun che'e yuvii cayáán yuvii rihaan chumii nihánj a.

¹⁹ Dan me se quixra' ta'aj chuman' xij nocoo yo', ne cunuu va'núj ta'aj chuman' xij yo', ne canee cunudanj yo'ó nij chuman' naj rihaan chumii, qui'yaj yuún a. Dan me se na'núj rá Diose chuman' nocoo cu'naj Babilonia se vaa rque so' 'o aga' na vinó 'na' sayuun co'oo chuman' yo', ne na vinó yo' ro', me se vaa caxrij yuvaa Diose man chuman' yo' a.

²⁰ Gaa ne cunánj cunudanj nij yo'óo naj tanuu rihaan na ya'anj do', cayuu cunudanj nij quij xcaan do', ne ne curuvj' a 'o nij quij a ma'.

²¹ Ne caman' ndo'o maan yahij xráá nij yuvii, ne vij chihaa chi' kiló me 'o 'o chraan yu've' yo' cayuu

xráá nij yuvii a. Gaa ne guun che'e nij so' ca'mii chi'ii nij so' ni'yaj nij so' man Diose che'é maan yahij go' xráá nij so' qui'yaj Diose a. 'O se sayuun uxrá vaa sayuun quiran' nij so' nanj adonj.

17

Nana nihánj taj xna'anj che'é chana niha' rá ga chii a

¹ Gaa ne dan me se ca'na' yo'o tuvi' chij nij se-mozó Diose nicaj chij nij co'oo, gaa ne cataj so' rihanj a:

—Cuva' so' nihánj, ne tihaán 'unj rihaan so' daj gaa sayuun quiran' chana niha' rá ga chii chana taj rihaan que'ee nij na ya'anj ei.

² Dan me se qui'yaj chi'ii nij sí nicaj suun rey uun chij rihaan chumii ga no', gaa ne ase 'yaj nij sí xnó ro', danj qui'yaj nij sí man rihaan chumii, che'é se qui'yaj chi'ii nij so' ga no' chuguanj —taj se-mozó Diose rihanj a.

³ Gaa ne ca'anj nimán 'unj rej tacaan, qui'yaj uún se-mozó Diose a. Gaa ne dan me se quene'én 'unj 'o chana taj xráá xcuu yuvaá maree, ne nó ndo'o se-chuvii xo' xráá xo', ne nij nana yo' me se inanj nana chi'ii me nij yo', ne vaa chij raá xo', ne táá chi' cúu raá xo' a.

⁴ Ne chana yo' ro', nuû no' yatzíj tintá ga yatzíj maree, ne nó aga' oró míi do', yahij chuguun tu'vee ndo'o do', rmii raan perlá tu'vee ndo'o do', nó rihaan sagan' no' a. Ne nicaj ra'a no' yo'o aga' tazá aga' oró míi, ne ndaa araa ayanj ma'an inanj nij se chi'ii rque aga' oró yo', ne dan me se inanj se chi'ii qui'yaj ma'an no' me se vaa araa man rque saga' no' a.

⁵ Ne caan rihaan no' ro', nó se-chuvii no', ne nana yuve me se-chuvii no', ne dan me se chuman' nocoo cu'naj Babilonia cu'naj no', ne nii taran' nij chana niha' rá ga chii me no', ne nii cunudanj nij se chi'ij man rihaan chumij me uún no' a.

⁶ Gaa ne quene'én 'unj se vaa xno chana yo', che'é se aj co'lo ndo'lo no' ton man nij síi vaa sa' rihaan Diose do', ton man nij síi nata' se-nana Jesucristó do' a. Ne ca'anj ndo'o raj ni'yaj 'unj man no' a.

⁷ Gaa ne xná'anj se-mozó Diose manj, cataj so', ne:

—Me che'é ca'anj rá so' ga. 'O se cataj xna'anj 'unj rihaan so' nana yuve nana che'é chana do', che'é xcuu yuvaa ata man no' xcuu taj chij cúu yave do', che'é chi' cúu taj raaj chij cúu yave xo' do' a.

⁸ Xcuu yuvaa ne'én so' ro', me síi cayáán asij rque doj, tzaj ne taj vaj so' rihaan chumij cuano ma'. Ne rej rihaan ní' me se vaa cavii uún so' yu'uj cunu ndo'o, gaa ne ca'anj so' rej quirí' nu' so' ei. Tananj uún, ne vaa nij síi man rihaan chumij síi ne no se-chuvii rihaan yanj no se-chuvii nij síi gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj asij ataa qui'yaj Diose chumij, ne ca'anj rá nij so' ni'yaj nij so' xcuu yuvaa yo', che'é se quene'én nij so' se vaa asij rque doj cayáán xo', ne taj vaj xo' cuano ma'. Ne rej rihaan ní' me se ca'na' uún xo' adonj.

⁹ Ne nihánj me xcaj síi avii raaj cuentá a. Dan me se chij nij raaj xcuu yuvaa yo' ro', me chij quij, ne ne chana yo' xráá nij quij yo' a. Ne chij síi nicaj suun rey me uún chij nij raaj xcuu yuvaa yo' a.

¹⁰ Dan me se 'un' nij so' ro', aj quirí' ne aj navij

cachén nij so' suun a. Ne yo'ó so' ro', ne cuano, ne ataa quisij yo'ó so' uún, ne asa' ca'na' yo'ó so', ne doj cayáán so' rihaan suun nanj á.

¹¹ Ne ma'an xcuu yuvaa yo' me se síi cayáán asij rque me so', ne taj vaj so' ne cuano ma'. Ne síi nicaj suun rey tunj me so', tzaj ne yo'o tuvi' yo'ó chij nij síi nicaj suun rey me uún so', ne cavii so', ne quirí' nu' so' nanj adonj.

¹² "Ne chí' nij cúu taj nij raá xcuu yuvaa ro', me chí' nij síi nicaj suun rey uún a. Dan me se ataa cayáán nij so' qui'yaj nij so' suun a. Tzaj ne asa' qui'yaj nij so' suun rey me se orún' orá nii guun nij so' síi nicaj suun rey ne guun chij nij so' ga ma'an xcuu yuvaa yo' ei.

¹³ Dan me se yo'o cuyaan gaa rá taran' nij so', ne nayan xcuu yuvaa rihaan nij so' guun chij ma'an xcuu yuvaa, qui'yaj ma'an nij so' adonj.

¹⁴ Gaa ne cunu' taran' nij so' ga matzinj le'ej, tzaj ne qui'yaj canaán nij tuvi' matzinj le'ej rihaan nij so' ei. 'O se matzinj le'ej ro', me síi 'nij ra'a man nu' síi uun chij, ne síi nicaj suun rey uun chij rihaan nu' síi nicaj suun rey me uún so' adonj. Ne nij tuvi' so' ro', me nij síi canacúun so' canoco' man so', ne dan me se aj narii so' man nij so', ne yo'o amán rá nij so' ni'yaj nij so' man so' ei —taj se-mozó Diose rihanj a.

¹⁵ Gaa ne cataj uún so':

—Nij na quene'én so' rej ne chana niha' rá ga chii ro', me que'ee yuvii do', yuvii man que'ee chuman' do', yuvii a'mii que'ee xna'ánj a'mii yuvii do' a.

¹⁶ Ne xcuu yuvaa yo' do', chí' nij cúu taj raá xcuu yuvaa do', nachri' ndo'o nij so' ni'yaj nij so' man

chana niha' rá ga chii yo' a. Ne quirí' nu' no', qui'yaj nij so', ne cánj uun gaa no', qui'yaj nij so', ne cha nij so' man no', ne cacaa nu' no', qui'yaj nij so' nanj ei.

¹⁷ 'Q se ma'an Diose caxrj chrej rque nij so' se vaa qui'yaj nij so' ndaa vaa me rá ma'an so' qui'yaj nij so', ne che'é dan yo'o vaa rá taran' nij so', ne nayón xcuu yuvaá rihaan nij so' guun chij xo', qui'yaj nij so', ne veé danj guun chij ya xo' ndaa se quisij ya nu' se-nana Diose ei.

¹⁸ Ne ma'an chana quene'én so' ro', no' me chuman' nocoo 'nij ra'a man nij sí nicaj suun rey uun chij rihaan chumij a —taj se-mozó Diose rihanj a.

18

Nana nihánj taj xna'anj se vaa canee nu' chuman' Babilonia a

¹ Veé dan, gaa ne quene'én 'unj yo'ó se-mozó Diose cavii rej xta' nanij rihaan yo'óó, ne sí nu-cuaj ndo'o me so' a. Ve'é ndo'o curuvi' so', ne chuguun rihaan yo'óó, qui'yaj so' a.

² Gaa ne nucuaj ndo'o caguáj so', cataj so', ne:

—Canee nu' chuman' nocoo cu'naj Babilonia, ne guun chihanj nana chree man yo', ne taga' nuu nij nana chi'ij do', yachrúú do', me yo' yaj ei.

³ 'Q se chuman' yo' me se rqué ndo'o no' na vinó co'o cunudanj nij yuvij man rihaan chumij, ne na vinó yo' ro', me sayuun quiran' nij so' che'é cacun' chi'ij qui'yaj nij so' ga no' a. Dan me se qui'yaj ndo'o nij sí nicaj suun rey cacun' ga no', ne nij sí naránj natu'vej ro', guun ru'vee ndo'o nij so' che'é

rej ca'néj nu' nij so' nu' se sa' man chuman' yo' nanj adonj —taj se-mozó Diose yo' a.

⁴ Gaa ne cunó 'unj nana ca'mii yo'ó so' rej xta', ne dan me se cataj so':

—Curihanj soj sij noco' manj chuman' yo' ei. Se guun qui'yaj soj cacun' ndaa vaa 'yaj nij sí man chuman' yo' mei. Curihanj soj do', se quiran' soj sayuun ndaa vaa quiran' nij so' ei.

⁵ 'Q se aj ne'en Diose se vaa nocoo ndo'o cacun' taj xraá nij so', ne nihánj me se qui'yaj Diose sayuun man nij so' chuguanj.

⁶ Dan me se ase vaa qui'yaj chuman' yo' sayuun man yuvij ro', danj gaa qui'yaj guee soj sayuun man chuman' yo', ne vij naru'vee soj sayuun man chuman' yo' ei. Dan me se rque ma'an aga' tazá tinachej chuman' yo' na co'o yuvij ro', veé maan rque aga' tazá yo' ro', vij guun che'e soj caraa soj na co'o ma'an chuman' yo' á.

⁷ Dan me se ca'mii xta' ndo'o no', ne nano' ndo'o no' se sa' gaa rihaan no', ne che'é dan qui'yaj ndo'o soj sayuun ndaa ca'ngaj ma'an nimán no', qui'yaj soj, ne ndaa que'ee ndaa cúu man no', qui'yaj soj, gaa ne xri' ndo'o rá no' ei. Dan me se taj nimán no': “Ne amán raj daj chihaa mój mei. Ma'anj me chana reiná uun chij ya, ne ne chu'vij ma'. Nuveé chana cavi' nica mej, ne se quirán' 'unj sayuun daj chihaa mój ma'”, taj no' a.

⁸ Ne che'é dan rque orún' güii me se ca'na' nu' nij sayuun quiran' no', ne dan me se cavi' ndo'o yuvij rque no' do', quinano ndo'o rá nij yuvij do', cachén ndo'o x'naa rque no' do', cacaa nu' no', qui'yaj ya'an do', nanj ei. 'Q se nucuaj ndo'o Diose sí 'nij ra'a man soj sí ca'ne' cacun' che'é chuman'

yo' nanj chuguanj —taj nana ca'mii sí ca'mii rej xta' a.

⁹ Dan me se ta'vee ndo'o nij sí nicaj suun rey uun chij rihaan chumii nī'yaj nij so' man chuman' yo' asa' quene'en nij so' se vaa avii ndo'o catze' rej acaa chuman' yo' a. 'Q se nij so' me sí qui'yaj ndo'o cacun' chi'ij ga no', ne cutun' ndo'o nij so' se sa' ga no' a.

¹⁰ Ne dan me se gan' canicun' nij so' rej naj chuman' yo', che'é rej cuchu'vi' nij so' quene'en nij so' sayuun quiran' no' a. Ne cataj nij so':

—Ai. Ai. Ná'unj. Niqué so' chuman' nocoo chuman' nucuaj chuman' cu'naj Babilonia ei. 'Q se rque orún' orá ca'na' sayuun rihaan so' che'é cacun' tumé so' a —cataj nij sí nicaj suun rey yo', nī'yaj nij so' man chuman' Babilonia yo' a.

¹¹ Ne nij sí naránj natu'vej rihaan chumii ro', ta'vee ndo'o nij so', ne quinano ndo'o rá nij so' nī'yaj nij so' chuman' yo' a. 'Q se se ca'vee cane' a doj si'yaj nij so' rasuun,

¹² aga' oró mii do', aga' platá catzii do', yahij chuguun tu'vee ndo'o do', rmii raan perlá do', yatzij linó do', yatzij sedá do', yatzij tintá do', yatzij maree do', nu' chruun gun' daj do', nu' rasuun rii nii man cúu marfil do', nu' rasuun rii nii man chruun sa' do', nu' rasuun rii nii man aga' bronce maree do', nu' rasuun rii nii man aga' hierró ndo'o do', nu' rasuun rii nii man yahij mármol do',

¹³ quíi canelá do', coj gun' daj do', na gun' daj do', squíi cu'naj mirra do', squíi xlá do', na vinó do', casté do', hariná do', 'núu trigó do', scúj do', matzinj do', cuayó do', cuchri' do', ndaa ma'an

yuvij guun mozó do', se cane' daj chihaa mǐj uún rasuun yo', qui'yaj nij so' a ma'.

¹⁴ Ne nij síí naránj natu'vej ro', ca'mij nij so' rihaan chuman' yo', cataj nij so', ne:

—Ne nij chruj niha' ndo'o rá so' cha so' ro', navij nu' chruj yo', ne nu' se tu'vee ndo'o do', nu' se chuguun do', ca'anj ni'ya nij yo' rihaan so', ne daj chihaa mǐj se nari' uún so' man nij rasuun sa' vaa danj yaj a ma' —cataj nij síí naránj natu'vej rasuun a.

¹⁵ Ne nij so' ro', me nij síí cunuu ru'vee qui'yaj chuman' yo', ne gan' canicun' nij so' ga no', che'é se cuchu'vi' nij so' ni'yaj nij so' sayuun quiran' no' a. Dan me se ta'vee nij so', ne quinano ndo'o rá nij so',

¹⁶ ne cataj nij so':

—Ai. Ai. Nique ndo'o so' chuman' nocoo nanj á. Chuman' nuu yatzíj linó mé so', ne yatzíj tintá do', yatzíj maree do', nuû so', ne aga' oró mǐí do', yahij chuguun tu'vee ndo'o do', rmii raan perlá do', nó rihaan so',

¹⁷ tzaj ne rque orún' orá navij nu' nij yo' quiri' tananj —cataj nij síí naránj natu'vej yo' a.

Ne cunudanj nij síí tuguáj rihoo chée rihaan na ya'anj do', nu' nij síí 'yaj suun rihaan rihoo chée rihaan na ya'anj do', canicun' nij so' rej gan' a.

¹⁸ Dan me se gaa quene'en nij so' rej avii catze' yan acaa chuman', gaa ne caguaj nij so', cataj nij so':

—Me rej naj yo'ó chuman' nocoo doj rihaan chuman' nihánj, rá soj yaj onj —cataj nij so' a.

19 Dan me se caraa nij so' yo'óo tachruu raá nij so', ne ta'vee ndo'o nij so', ne quinano rá nij so', ne cataj uún nij so', ne:

—Ai. Ai. Ni qué so' chuman' nocoo nanj á. Dan me se guun ru'vee taran' núj sij si'yaj rihoo chée rihaan na ya'anj, qui'yaj rasuun sa' tu'vee man rqué so' tzaj man. Tzaj ne nihánj me se rque orún' orá navij nu' so' nanj asuun.

20 Tzaj ne guun niha' rá nij soj sij ne rej xta' do', sij vaa sa' rihaan Diose do', sij ca'née Jesucristó nata' rihaan yuvij che'é so' do', sij nata' se-nana Diose do', ni'yaj soj chuman' yo' á. 'O se qui'yaj Diose sayuun man chuman' yo' che'é cacun' qui'yaj chuman' yo' rihaan soj ei —cataj uún nij sí tuguáj rihoo chée rihaan na a.

21 Gaa ne yo'o se-mozó Diose sí nucuaj ndo'o ro', naxcaj so' yo'o yuvej xij, ne yuvej xij caxra' ndo'o me yo', ne quiri'ij so' man yo' rque na ya'anj, ne cataj so':

—Veé danj gaa quiran' guee so' chuman' nocoo cu'naj Babilonia ei. Dan me se quiri'ij nii mán so' rque na ya'anj, ne daj chihaa mój se nari' uún nii mán so' rque na ya'anj a ma'.

22 Ne daj chihaa mój se cuno nii chra' rque se-callé so' chuman' a ma'. Se cuno nii cachraa ya'ánj do', cachraa rihuu do', cachraa chruun a'yánj do', rqué so' a ma'. Ne se gaa sí qui'yaj me ma'an suun do', se gaa máquina váj nihaj do', se gaa a 'ó rasuun rqué so' a ma'.

23 Ne se cuchuguun a 'ó aga' ya'an rej náá so' do', se nara'aa yuvij rej náá so' do', se cuno nii ca'mij cachraa yuvij do', rqué so' a ma'. 'O se nij sí naránj natu'vej ne rqué so' ro', me se nij sí ru'vee doj

rihaan cunudañj nij ru'vee man rihaan chumiij me nij so' adonj. Ne nij rmedió chi'ii cane' rqué so' ro', me se tiha' yu'unj yo' man cunudañj nij yuviij man rihaan chumiij chuguanj.

²⁴ Ne ma'án so' tumé cacun' se vaa cavi' nij síi nata' se-nana Diose cavi' nij síi vaa sa' rihaan Diose cavi' cunudañj nij síi ticavi' nii rihaan chumiij adonj —taj se-mozó Diose yo', ca'mii so' rihaan chuman' nocoo cu'naj Babilonia a.

19

¹ Veé dan, gaa ne cunó 'unj nana ca'mii nucuaj que'ee yuviij nicun' rej xta', ne cataj nij yuviij:

—Caraa guee ní' rihaan Ya'anj ei. Diose síi nocoo ní' man ro', so' me síi tinanii man ní' rihaan sayuun, ne guun chij ndo'o so', ne síi nucuaj ndo'o me so' adonj.

² 'O se nana ya nana nica inanj me nu' nana a'mii so' gaa a'ne' so' cacun' che'é yuviij adonj. 'O se yaj me naru'vee Diose rihaan nij yuviij che'é nu' cacun' qui'yaj nij yuviij rihaan Diose a. Che'é dan qui'yaj so' sayuun man chuman' nocoo chuman' guun chana niha' rá ga chii, che'é se quiri' nu' chumiij, qui'yaj no' do', che'é nu' nij síi nuu rihaan ma'an Diose síi cavi' qui'yaj chuman' nocoo yo' do' a —taj nij yuviij yo' a.

³ Gaa ne cataj uún nij síi ca'mii rej xta' yo':

—Caraa guee ní' rihaan Ya'anj ei. Ne nu' cavii nu' ca'anj me se yo'o cavii catze' rej acaa chuman' yo' a —taj uún nij so' a.

⁴ Gaa ne canicun' ruj ico ca'anj nij síi uun chij do', ca'anj nij xcuu do', rihaan Diose síi taj rihaan

chruun xlá sa' yo', ne na'víj nij so' rihaan so', cataj nij so':

—Veé danj gaá ya ei. Caraa guee ní' rihaan Ya'anj ei —taj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é cha'anj nara'aa matzinj le'ej yo' a

⁵ Gaá ne cunó 'unj doj nana cavii rej nicun' chruun xlá sa', ne cataj nana yo':

—Ca'mii sa' inanj soj rihaan Diose sí' noco' ní' man á. Dan me se soj sij 'yaj suun rihaan so' sij aráj cochroj rihaan so' ro', ta'aj soj me sí' niqúe, ne ta'aj soj me sí' sa' atá suun, ne ca'mii sa' taran' soj che'é so' á —taj nana cavii rej nicun' chruun xlá sa' yo' a.

⁶ Gaá ne cunó 'unj doj nana ca'mii que'ee ndo'o yuvií, ne ase uun rá' unó' cayuj vaj chráá xij do', ase uun rá' unó' aguáj ndo'o tu'vii do', danj guun raj gaá cunoj se-nana nij so', ne cataj nij so':

—Caraa guee ní' rihaan Ya'anj ei. 'O se guun che'e Diose sí' 'nij ra'a man ní' guun chij so' ei. Síí uun nucuaj qui'yaj cunudanj me so' adonj.

⁷ Dan me se guun niha' uxrá rá' ní', ne ca'mii sa' ní' che'é so' á. 'O se nihánj me se anuû cha'anj nara'aa matzinj le'ej, ne chana xcaj so' man ro', aj quisíj qui'yaj chuvii no' man no' nara'aa no' ga so' ei.

⁸ Ne rqué nii yatzíj linó sa' inanj cunuû no', ne ndaa too chuguun ma'an yatzíj yo', ne naruvii sa' ndo'o yatzíj yo' a. Ne yatzíj yo' ro', me nu' se sa' qui'yaj nij síí vaa sa' rihaan Diose adonj —cataj nij yuvií yo' a.

⁹ Gaá ne cataj yo'o so' rihanj a:

—Cachron so' nana nihánj rihaan yanj á. Dan me se vaa che'é gaa niha' rá nij sí canacúun nii man cha xti'no cha'anj nara'aa matzinj le'ej yo', cachron so' á —taj so' rihanj, ne cataj uún so'— Nana nihánj me nana ya ca'mii ma'an Diose adonj —taj uún so' a.

¹⁰ Gaa ne canicun' ruj 'unj rihaan so' quina'vij 'unj rihaan so' a. Tzaj ne cataj uún so' rihanj a:

—Se qui'yáá so' danj ma'. 'O se 'unj ro', me sí 'yaj suun ga nij tinuj nij soj sij nata' se-nana Jesucristó rihaan yuvij a. Rihaan orún' Diose na'vij so' ei. 'O se nu' nana ca'mii nij sí nata' se-nana Diose ro', me nana rqué Nimán Diose rihaan nij so', ne se-nana Jesucristó me nana yo' adonj —taj so' rihanj a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sí taj xráa cuayó catzij a

¹¹ Gaa ne quene'én 'unj se vaa naxra' rej xta', gaa ne cavii 'o cuayó catzij, ne sí taj xráa cuayó yo' ro', me sí cu'naj sí sa' a'mii nana ya a. Ne sí no xcúun ata suun cu'naj uún so', ne a'ne' nica so' cacun' che'é yuvij, ne sa' uxrá unu' so' a.

¹² Ne ase vaa ya'an chuguun vaa rlij rihaan so', ne que'ee ndo'o cachriin nuú raá so' a. Ne nó se-chuvij so' xráa so', tzaj ne dan me se orún' so' me sí ne'en daj cu'naj so' a.

¹³ Ne nuu so' yatzij quixij ndo'o ton man, ne tucu'náj nii se-nana Diose man so' a.

¹⁴ Ne canoco' nij tanuu man rej xta' xcó so', ne táa nij so' xráa cuayó catzij, ne nuu taran' nij so' yatzij linó sa' catzij naruvii sa' a.

15 Ne 'nij tu'va so' neê espadá sihaa, ne yo' me se vaa go' so' xráá nij yuvii man rihaan chumii, ne nicaj so' vará aga' hierró, ne tumé ma'an so' man nij yuvii a. Ne ma'an so' me sí ca'ne' cacun' che'é yuvii, ne quirii so' nu' cacun' atá yuvii, ne nda' rá se vaa ru'maan che'é nii chruj uvá ne rii nii nu' na uvá ro', veé danj gaa guee qui'yaj so', ne cavii nu' cacun' atá yuvii, qui'yaj so' a. Dan me se racuíj so' man Diose sí uun nucuaj qui'yaj cunudanj axríj yuvaa Diose man nij sí tumé cacun' a.

16 Ne rihaan sagan' so' ne rihaan ta'maan so' do', nó se-chuvii so', ne sí 'nij ra'a man nu' nij sí uun chij, ne sí nicaj suun rey uun chij rihaan nu' nij sí nicaj suun rey me se-chuvii so' a.

17 Gaa ne quene'én 'unj se vaa nicun' 'o se-mozó Diose tanuu rihaan güii, ne nucuaj ndo'o caguáj so' rihaan cunudanj nij xtaa do', rihaan cunudanj yachrúu do', cataj so', ne:

—Ca'na' cunudanj soj cunuu chre' soj, ne qui'yaj chuvii Diose cha xti'no soj ei.

18 Ne dan me se nee man sí nicaj suun rey do', nee man tanuu uun chij doj do', nee man sí nucuaj do', nee man cuayó do', nee man nij sí taj xráá cuayó do', nee man mozó do', nee man sí ne uun mozó do', nee man sí nique do', nee man sí sa' atá suun do', cha soj á —cataj se-mozó Diose rihaan nij xo' a.

19 Gaa ne quene'én 'unj man xcuu yuvaa yo' ga nij sí nicaj suun rey uun chij rihaan chumii ga nij tanuu nuu rihaan nij so', ne dan me se aj nuu chre' nij so' cunu' nij so' ga sí taj xráá cuayó catzii do', ga nij tanuu nuu rihaan so' do' a.

²⁰ Tzaj ne quita'aa nii man xcuu yuvaa yo' do', man síí nata' nana ne síí qui'yaj suun nocoo rihaan xcuu yuvaa do' a. Ne suun nocoo qui'yaj so' me se veé danj tiha' yu'unj ndo'o so' man nij síí ca'ne' rá quino se-ta'nga' xcuu yuvaa yo' man do', síí quina'víj rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa che'é suun nocoo quene'en nij so' do' a. Gaa ne dan me se quirí'íj nii man roj so' rque na ya'anj rej acaa ndo'o yo'óó azufre, ne veé danj vaa i'na' roj so' quirí'íj nii man roj so' rihaan na ya'anj yo' a.

²¹ Gaa ne neê espadá nuu tu'va síí taj xráá cuayó catzii yo' ro', me se cavi' yo'ó nij síí nocó' xcó roj so', qui'yaj neê espadá yo' a. Dan me se chá nij xtaa do', chá nij yachrúú do', man nee man nij síí cavi' yo' ndaa daj quisíj caraa ma'an rque nij xo' a.

20

Nana nihánj taj xna'anj che'é mój nij yo' numíj xcuáá tu'víi a

¹ Gaa ne quene'éen 'unj yo'o se-mozó Diose cavii rej xta', ne nanij so' 'na' so', ne oro' so' aga' ne' ga raga' yavé 'nij tu'va yu'uj cunuú rmi' ndo'o yo' a.

² Gaa ne quita'aa so' xcuáá tu'víi xcuáá cayáán gaa naá a. Ne xcuáá tu'víi yo' ro', me síí chree, ne Satanás cu'naj so' a. Gaa ne dan me se nicaj se-mozó Diose aga' ne' numíj se-mozó Diose man so' rque 'o mój ya yo' a.

³ Gaa ne quirí'íj se-mozó Diose man so' rque yu'uj cunuú rmi' ndo'o, ne caxríj so' raga', ne cachrón so' 'o ta'nga' selló ya tu'va yu'uj cunuú rmi' ndo'o yo', che'é rej yo'o qui'nij yuve xcuáá yo', gaa ne se gaa nanj tiha' yu'unj uún xcuáá tu'víi yo'

doj man nij yuvij man rihaan chumij rque 'o mij ya yo' a. Dan me se gaa quisij mij nij yo' yo', gaa ne nache uun xcuáa tu'vii yo' doj tzin' a.

⁴ Gaa ne dan me se quene'én 'unj chruun xlá sa', ne vaa nij sí taj nij chruun xlá sa' yo' a. Dan me se ca'ne' Diose suun rihaan nij so' se vaa ca'ne' nij so' cacun' che'é nij yuvij a. Ne quene'én 'unj man yo'ó nij sí ne rej yo' a. Ne nij so' ro', me nij sí sa' cavi' che'é se-nana Jesucristó nana nata' nij so' do', che'é se-nana Diose do' a. Ne nij so' ro', ne na'vij nij so' rihaan xcuu yuvaa do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa do' ma'. Ne ne ca'vej rá nij so' cata' se-ta'nga' xcuu yuvaa yo' caan rihaan nij so' do', ra'a nij so' do' ma'. 'O se cunuu i'na' uun nij so', ne 'o mij yo' cayáan nij so' ne guun chij nij so' ga Jesucristó a.

⁵ Ne xa' yo'ó nij sí cavi', tzaj ne ne cunuu i'na' uun nij so' ndaa se quisij ya nu' mij yo' yo' a. Tzaj ne nij sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' ro', nij so' me nij sí cunuu i'na' uun asino yaan rihaan cunudanij nij yuvij a.

⁶ Dan me se sí vaa sa' inanj me se sí cavij sa' ndo'o me nij so', che'é se sí cunuu i'na' uun asino yaan me nij so' ei. Se ca'vee daj chihaa mij cavij uun nij so' a ma'. Tzaj ne guun nij so' xrej cayáan rihaan Diose do', rihaan Jesucristó do', ne guun chij nij so' ga Jesucristó nu' mij ya yo' yo' ei.

⁷ Gaa ne asa' quisij mij nij yo', gaa ne curihanj uun sí cu'naj Satanás taga' nuu so',

⁸ gaa ne cavij so' tiha' yu'unj so' man nij sí man rihaan nu' cachra' chumij adonj. Dan me se tiha' yu'unj so' man nij sí ne chuman' Gog do', man

nij sí ne chuman' Magog do', gaa ne cunu chre' taran' nij so', qui'yaj so', che'é rej cunu' nij so' a. Ne ase vaa que'ee ndo'o nij yo'óo chruu naj tu'va na ya'anj ro', danj gaa que'ee nij tuvi' nij so' nanj ei.

⁹ Dan me se cavii nij so' rihaan taa, ne tu-cuachriin nij so' man rej ne nij tanuu sa' nij sí vaa sa' rihaan Diose do', man ma'an chuman' 'ee rá Diose man do' a. Gaa ne maan orá yo' cavii ndo'o ya'an rej xta' nanij yo' rihaan yo'óo, gaa ne cacaa nu' nij sí chi'ii yo', qui'yaj ya'an yo' nanj adonj.

¹⁰ Gaa ne dan me se sí chree sí tiha' yu'unj man nij so' ro', quiri'ij nii man so' rque na ya'anj rej acaa ndo'o yo'óo azufre, ne yo' me rej nuu xcuu yuva do', sí nata' nana ne do' a. Gaa ne dan me se nuvi' nigan' quiran' ndo'o nij so' sayuun nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

Nana nihanj taj xna'anj che'é chruun xlá xij catzii rej ca'ne' Diose cacun' che'é yuvii a

¹¹ Gaa ne dan me se quene'én 'unj 'o chruun xlá xij catzii, ne quene'én 'unj 'o sí taj chruun xlá yo', ne cuhu'vi' ndo'o nu' chumii do', nu' rej xta' do', ni'yaj roj yo' man so' a. Dan me se naxuun roj yo' man roj yo' rihaan sí taj chruun xlá, ne 'o se ne nari' roj yo' rej quinaj roj yo' a ma'.

¹² Gaa ne quene'én 'unj man nij sí cavi' uún a. Dan me se sí sa' ata suun do', sí nique do', sí nocoo do', sí cunii do', quene'én 'unj, ne nicun' nij so' rihaan sí taj chruun xlá xij catzii yo' a. Gaa ne nuxra' nii nij yanj libró a. Dan me se nuxra' nij so' man yo'óo yanj libró no se-chuvii nij sí gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose a. Dan me se ca'ne' Diose

cacun' che'é nij sí cavi' yo', ne ni'yaj so' nana no rihaan nij yanj libró yo' nana taj xna'anj ndaa vaa qui'yaj nij so' gaa vaa i'na' nij so' rihaan chumi a.

¹³ Dan me se narqué na ya'anj nu' nij sí cavi' rque na ya'anj, ne me rej ma'an naj nij sí cavi' yo' nurihanj nij so' canicun' nij so' rihaan sí taj chruun xlá xij catziij yo' a. Dan me se ni'yaj Diose rihaan yanj libró, ne ca'ne' Diose cacun' che'é 'o 'o nij so' ndaa vaa qui'yaj 'o 'o nij so' a.

¹⁴ Dan me se ma'an ta'naj 'yaj avi' yuviij do', nu' rej naj nimán nij sí cavi' do', quirir'ij Diose man nij yo' rihaan ya'an cacaa nij yo' a. Ne rihaan ya'an yo' ro', me rej yo'o cavi' ya uún nii nu' cavii nu' ca'anj a.

¹⁵ Ne xa' taran' nij sí nuvi' se-chuviij rihaan yanj no se-chuviij nij sí gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj, tzaj ne quirir'ij nii man nij so' rihaan ya'an, ne yo'o cacaa nij so' ei.

21

Nana nihánj taj xna'anj che'é rej xta' naca do', che'é yo'óo naca do' a

¹ Dan me se cachén nu' rasuun nga, gaa ne quene'én 'unj rej xta' naca do', yo'óo naca do' a. 'O se aj navij nu' rej xta' nga do', yo'óo nga do', ne na ya'anj me se nuvi' yo' naj a ma'.

² 'O se 'unj sij cu'naj Juan me quene'en se vaa cavii chuman' guee chuman' Jerusalén naca rej xta' rej ne Diose, ne nanij yo', ne ase uun rá' ni'ya' chana nara'aa ro', danj guun raj ni'yaj 'unj man chuman' yo' a.

³ Gaa ne dan me se cunó 'unj nana ca'mii sí taj chruun xlá sa', cataj so', ne:

—Nì'yaj soj ei. Nihánj me rej cayáán Diose ga yuvii a. Dan me se cayáán so' ga nij yuvii, ne taj ya'anj so' man nij yuvii, ne dan me se cayáán rcua'aan Diose ga nij so', ne Diose sí nocó' nij so' man me so' nanj adonj.

⁴ Ne ma'an Diose ro', na've nu' na ayanj rihaan nij so', ne se cavi' uún nij so' a ma'. Ne se nanó rá nij so' do', se ta'vee nij so' a doj do', se quiran' nij so' a doj sayuun do', a ma'. 'O se aj cachén nu' rasuun nga yo' nanj adonj —taj sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' a.

⁵ Gaa ne cataj uún so':

—Nì'yaj soj ei. Nihánj me se qui'yaj naca uún 'unj man cunudanj nij rasuun nanj ei —taj so', gaa ne cataj uún so'— Cachron so' nana nihánj rihaan yanj á. 'O se nana ya me nana nihánj, ne vaa che'é gaa nucuaj rá soj manj se vaa qui'yáj nu' rasuun nihánj ei —taj so' a.

⁶ Gaa ne cataj uún so' rihanj— Aj quisíj qui'yáa 'unj nu' rasuun nanj á. Ne ase vaa letrá A do', ase vaa letrá Z do', vaa 'unj, ne dan me se sij nicun' asij rque mej, ne veé 'unj canicun' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj. Ne rihaan sí nacoó na me se rque 'unj na co'ó so', ne gaa i'na' so' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj na yo' ei. Ne dan me se co'ó uun so' na, ne se ca'néj 'unj a doj sa'anj man so' a ma'.

⁷ Ne sí 'yaj canaán ro', me se guun so' sí nıcaj cunudanj rasuun si'yáa 'unj, ne 'unj ro', me se guun Diose taj ya'anj man nij so', ne nij so' ro', guun ta'nıj ne'ej adonj.

⁸ Tzaj ne xa' nij sí cunánj rihaan sayuun do', nij sí ne noco' raan manj do', nij sí 'yaj se chi'ii do', nij sí ticavi' tuvi' do', nij sí 'yaj chi'ii ga chana do', nij sí chruun do', nij sí na'víj rihaan ya'anj acój yuvií do', taran' nij sí ne do', me se vaa rej cacaa nij so' rihaan ya'an, ne rej acaa ndo'o yo'óo azufre me yo' ei. Yo' me rej cavi' uún nij so' nu' cavii nu' ca'anj nanj chuguanj —taj sí taj rihaan chruun xla sa' yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é chuman' Jerusalén naca a

⁹ Gaa ne ca'na' yo'o tuvi' chij nij se-mozó Diose sí nicaj chij nij co'oo araa ndaa ayanj ma'an chij nij sayuun a. Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Cuvá' so' nihánj, ne tihaán 'unj chana xcaj matzinj le'ej man rihaan so' á —taj so' rihanj a.

¹⁰ Gaa ne dan me se ca'anj nicaj so' nimanj raa quij xcaan, gaa ne tihaan so' chuman' guee cu'naj Jerusalén rihanj, ne cavii chuman' yo' rej xta' rej ne Diose, ne nanij yo' rihaan yo'óo a.

¹¹ Ne chuman' yo' ro', me se ma'an ta'an Diose me 'yaj chuguun cunudanj chuman' yo' nanj adonj. Ne chuguun yo' ndaa vaa chuguun yahij chuguun tu'vee ndo'o a. Dan me se ase vaa yahij jape vaa yo', chuguun ndo'o yo' a.

¹² Dan me se nicun' 'o chingá chraan xij xcaan nu' anicaj tu'va chuman' yo', ne taj chuvij ta'yaa tu'va chingá yo', ne nicun' se-mozó Diose tu'va 'o 'o ta'yaa yo' a. Ne nó se-chuvii chuvij nij x'ne' nij yuvií israelitá rihaan chuvij nij ta'yaa yo' a.

¹³ Dan me se rej síj güii rihaan chingá chraan ro', táá va'nuj nij ta'yaa, ne rej norte rihaan chingá

ro', táá ya'núj nij ta'yaa, ne rej sur rihaan chingá chraan ro', táá ya'núj nij ta'yaa, ne rej ata' güii rihaan chingá chraan ro', táá ya'núj nij ta'yaa yo' a.

¹⁴ Ne vaa chuvij yuvej xij naj tacóo che'é chingá chraan yo', ne rihaan chuvij nij yuvej yo' ro', nó se-chuvii chuvij nij apóstol cune' matzinj le'ej man nata' se-nanā so' rihaan yuvij a.

¹⁵ Ne se-mozó Diose síi ca'mii ga 'unj ro', nicaj so' 'o vará aga' oró míi, che'é rej xcaj ta'nga' so' chuman' do', nij ta'yaa do', nu' chingá do' a.

¹⁶ Ne dan me se cuyaān vaa rej xcaān ga rej caxra' man chuman' yo' a. Gaa ne xcaj ta'nga' so' chuman' yo', ne vij mǐj táá yavíj cientó kilómetro vaa chuman' yo' rej xcaān do', rej caxra' do', rej xta' uún do' a. Dan me se cuyaān vaa rej xcaān do', rej caxra' do', rej xta' do', man chuman' yo' a.

¹⁷ Gaa ne dan me se xcaj ta'nga' so' rej xcaān xta' chingá yo', ne va'núj chihāa ca'anj metró taj doj vaa chraan chingá yo' xta' a. Dan me se ase vaa xcaj ta'nga' yuvij rasuun ro', danj vaa xcaj ta'nga' se-mozó Diose yo' nu' chingá yo' a.

¹⁸ Ne inanj yahij jaspe me nu' chraan yo', ne inanj aga' oró míi sa' me nu' chuman' yo', ne ase vaa vidrió ro', danj vaa nu' aga' oró míi sa' yo' a.

¹⁹ Ne canó me a' yahij chuguun tu'vee ndo'o ro', nó rihaan tacóo chuman' yo' a. Dan me se yo'o yuvej xij naj tacóo chraan ro', me yahij jaspe, ne yo'ó yuvej ro', me yahij zafiro, ne yo'ó yuvej ro', me yahij ágata, ne yo'ó yuvej ro', me yahij esmeralda a.

²⁰ Ne yo'ó yuvej ro' me yahij ónice, ne yo'ó yuvej ro', me yahij cornalina, ne yo'ó yuvej ro', me yahij

crisolito, ne yo'ó yuvej ro', me yahij berilo, ne yo'ó yuvej ro', me yahij topacio, ne yo'ó yuvej ro', me yahij crisopraso, ne yo'ó yuvej ro', me yahij jacinto, ne yo'ó yuvej ro', me yahij amatista a. Ne nu' nij yahij yo' ro', nó rihaan 'o 'o nij yuvej xij naj tacóo chingá chuman' yo' a.

21 Ne chuvij nij ta'yaa taj rej atúj yuvij rque chuman' ro', me rmii perlá nanj a. Dan me se orún' rmii perlá yo' me 'o 'o nij ta'yaa a. Ne inanj aga' oró mii sa' me nu' nij callé taj rque chuman' yo', ne ase vaa raan vidrió ro', vaa nu' aga' oró mii yo' a.

22 Ne nuvi' nuvií nocoo quene'én 'unj rque chuman' yo' ma'. 'Q se ma'an Diose sí 'nij ra'a man ní sí uun nucuaj qui'yaj cunudanj ga ma'an matzinj le'ej me roj sí guun nuvií rque chuman' yo' nanj adonj.

23 Ne ne achiin güii do', yavii do', chuguun rihaan chuman' yo' a ma'. 'Q se ma'an Diose chuguun rihaan chuman' yo', ne ma'an matzinj le'ej yo' guun aga' chuguun rque nu' chuman' yo' nanj chuguanj.

24 Ne cunudanj nij yuvij man rihaan chumij, curuvi' ni'yaj nij so' cachee nij so', qui'yaj ma'an chuman' yo' a. Ne nij sí nicaj suun rey ro', me se nicaj nij so' nu' si'yaj nij so' rasuun sa', 'na' nij so' rque chuman' yo' a.

25 'Q se inanj rej ranga' gaa yo', ne daj chihaa míj se caráán nii ta'yaa taj tu'va chuman' yo' ma'. 'Q se taj vaj rej nij chuman' yo' ma'.

26 Ne nu' rasuun sa' nicaj cunudanj nij yuvij man rihaan chumij me se ca'anj nicaj nii nu' rasuun sa' yo' rque chuman' yo' a.

27 Tzaj ne taj vaj a doj se chi'ii catuu rque chuman' yo' ma'. 'O se síi 'yaj se chi'ii do', síi a'mii ne do', se catúj nij so' daj chihaa mij rque chuman' yo' a man adonj. Tzaj ne orún' nij síi no se-chuvii rihaan danj matzinj le'ej yanj libró no se-chuvii nij síi gaa i'na' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ro', orún' nij so' me nij síi catuu rque chuman' yo' nanj adonj.

22

1 Gaa ne tihaan se-mozó Diose yo' 'o chráa rihaan, ne chráa nuu na 'yaj vaa i'na' yuvii ga Diose nu' cavii nu' ca'anj me chráa yo' a. Ne ndaa chuguun raan ma'an chráa yo' a. Ne chráa yo' ro', me avii tacóo chruun xlá sa' xruún Diose do', xruún matzinj le'ej do' a.

2 Ne tanuu callé nocoo taj rque chuman' yo' nicun' chruun 'yaj vaa i'na' yuvii ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Dan me se nu' niha tu'va chráa yo' nicun' chruun yo' a. Ne vaa chuvij chruj rii chruun yo', ne dan me se ino vaa chruj rii chruun yo' 'o 'o yavii, ne dan me se cunu' yo' man chruj ra chruun yo' a. Ne coj man ra'a chruun yo' ro', 'yaj nahuun sa' cunudanj nij yuvii man rihaan chumii a.

3 Ne taj vaj a doj rasuun chree man yo' a ma'. Ne chruun xlá sa' xruún Diose do', xruún matzinj le'ej do', nicun' chuman' yo', ne yo' me rej man nij síi 'yaj suun rihaan so' a.

4 Ne rihaan ya quene'en nij so' rihaan ma'an ya Diose, ne quino se-chuvii Diose caan rihaan nij so',

5 ne taj vaj rej nii quene'en nij so' rej yo' a ma'. Ne se cachiin aga' chuguun do', naan güii

do', rihaan nij so' a ma'. 'O se ma'an Diose sí 'nij ra'a man ní' chuguun rihaan nij so', ne dan me se guun chij nij so' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose nanj chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nichrun' ca'na' uún Jesucristó a

⁶ Gaa ne cataj uún se-mozó Diose yo' rihanj a:

—Vaa che'é gaa nucuaj rá so' man nana ya nihánj ei. Ne Diose sí 'nij ra'a man ní' sí uun chij nimán nij sí nata' se-nana so' ro', ca'neé so' man se-mozó so' rihaan nij sí 'yaj suun rihaan so', che'é rej tihaañ se-mozó so' rihaan nij so' rasuun nichrun' guun adonj —taj se-mozó Diose yo' rihanj a.

⁷ Dan me se:

—Nichrun' cuchij rihaan soj ei —taj Jesucristó rihaan ní' a.

Dan me se cavii sa' sí uno nu' nana no rihaan yanj nihánj nana taj xna'anj daj guun rej rihaan ní' a.

⁸ 'Unj sij cu'naj Juan ro', me sí cuno nu' nana nihánj, ne 'unj me sí quene'en nu' rasuun nihánj a. Dan me se gaa quisij cunó 'unj do', quene'én 'unj do', gaa ne canicun' ruj 'unj na'vij 'unj rihaan se-mozó Diose sí tihaañ nu' rasuun nihánj rihanj a.

⁹ Tzaj ne cataj so' rihanj a:

—Se qui'yáa so' danj ma'. 'O se sí 'yaj suun rihaan Diose ga so' do', ga taran' nij tinúú so' nij sí nata' se-nana Diose sí 'yaj nu' nana no rihaan yanj nihánj do', mej nanj adonj. Rihaan orún' Diose na'vij so' á —taj so' rihanj a.

10 'O se cataju uún so'— Se caráán yuve so' se nana Diose nana taj xna'anj daj guun rej rihaan ní' nu' nana no rihaan yanj nihánj ma'. 'O se nichrun' quisij güii guun nu' nij rasuun nihánj nanj adonj.

11 Che'é dan nij síi 'yaj cacun' ro', yo'o qui'yaj nij so' cacun', ne síi chi'ii nimán ro', yo'o gaa chi'ii nimán so' á. Ne síi vaa nica nimán, tzaj ne yo'o naqui'yaj sa' so' nimán so', ne síi vaa sa' rihaan Diose ro', yo'o gaa sa' so' rihaan Diose á —taj se-mozó Diose yo' a.

12 Dan me se Jesucristó taj:

—Nichrun' cuchij rihaan soj ei. Ne nicaj 'unj se naru'vee 'unj rihaan soj chuguanj. Dan me se naru'vej rihaan 'o 'o soj ndaa vaa rasuun qui'yaj 'o 'o soj adonj.

13 Dan me se ase vaa letrá A do', ase vaa letrá Z do', vaa 'unj a. Dan me se 'unj ro', me síi taj yaan rihaan cunudanj, ne veé 'unj me síi noco' xcó cunudanj a. Ne veé 'unj me síi nicun' asij gaa guun chumij, ne veé 'unj ro', me síi canicun' nu' cavii nu' ca'anj a.

14 "Cavii sa' uxrá nij síi na'nu' sagan' ne navij cacun' atá so' a. 'O se cunó xcúún nij so' chá nij so' chruj man raa chruun 'yaj gaa i'na' yuvii ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne catuu nij so' ta'yaa taj tu'va chuman' yo' a.

15 Tzaj ne xa' nij síi 'yaj ndaa vaa 'yaj chuvee, tzaj ne xe' ro', quinaj nij so' do', nij síi chruun do', nij síi 'yaj se chi'ii ga chana do', nij síi ticavi' man tuvi' do', nij síi na'vij rihaan ya'anj cacój yuvii do', nij síi niha' rá ca'mii nana ne do' a.

16 "'O se 'unj Jesucristó ro', me se ca'née 'unj se-mozó 'unj cuchi' so' rihaan nij soj nata' so'

nana nihánj rihaan soj, che'é rej ca'anj soj cataj xna'anj soj nana nihánj rihaan cunudanj nij sí amán rá ní'yaj manj ne 'o 'o chuman' adonj. 'Unj ro', me ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj David, ne noco' xna'anj tuví' so' gaj ei. Ne ase vaa yati' xta'ngaa avii nichrun' rá ranga' ro', vaa 'unj rihaan chumii adonj —taj Jesucristó a.

17 Ne dan me se Nimán Diose do', chana guun nica Jesucristó do', taj roj so': “Cuva' so' ei”, taj roj so' a. Ne síi uno nana nihánj ro', cataj so': “Cuva' so' á”, cataj so' rihaan tuvi' so' a.

Ne síi nacoo na ro', ca'na' so', ne co'o so' na 'yaj vaa i'na' yuvií ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, sese me rá so' a. Se naru'vee so' a 'ó cha'aa che'é na yo' ma'. 'O se co'o uun so' na yo' nanj adonj.

18 Dan me se 'unj ro', me síi nata' nu' nana no rihaan yanj nihánj rihaan nij soj, ne nana taj xna'anj daj guun rej rihaan ní' me nana nihánj chuguanj. Ne sese nuta' yo'o so' doj yo'ó nana uún rihaan yanj nihánj, ne quiran' so' nu' sayuun taj xna'anj yanj nihánj, qui'yaj Diose adonj.

19 Ne sese tirí' yo'o so' ta'aj nij nana no rihaan yanj nihánj nana taj xna'anj daj guun rej rihaan ní', gaa ne daj chihaa míj se chá so' chruj man raá chruun 'yaj gaa i'na' yuvií ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ndaa vaa taj xna'anj yanj nihánj, qui'yaj Diose ma'. Ne se cayáán so' chuman' guee, ndaa vaa taj xna'anj yanj nihánj, qui'yaj Diose ma'.

20 Dan me se Jesucristó síi nata' ya nana nihánj me se taj so', ne:

—Ra'yanj cuchij rihaan soj ei —taj so' rihaan ní' a.

“Veé danj gaa ya ei. Cuvá' so' Jesucristó, cuvá' so' sij 'nij ra'a man núj á”, taj ní' rihaan Jesucristó adonj.

²¹ Dan me se me rá 'unj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é nij soj nanj ei. Veé danj gaa ya ei.

**Se-nānā Diosē nanā sã' me rá catũũ nimán ní'
a
New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui,
Copala)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfddab871